

Z činnosti

Zasedání předsednictva dne 15.1.2007 v Hradci Králové

1. Zahájení

Předseda OUČR pan Jaroslav Muška přivítal přítomné členy a hosty předsednictva. V úvodu jménem OUČR poblahopřál k významnému životnímu jubileu členům předsednictva panu ing.Miroslavu Pražákovi,CSc. a ing.Josefu Viktorinovi.

2. Současná situace a výhled v odbytu jablek

Předsednictvo bylo seznámeno s konečnou sklizní jablek, která v intenzivních sadech činila cca 160 tisíc tun a byla téměř totožná s odhadem k 1.9.2006. Zásoba jablek k 1.1.2007 byla 32 tisíc tun. Sklizeň i zásoba jsou na průměrné úrovni, ve srovnání s loňskem, kdy byla úroda ovlivněna mrazy, jde o nárůst necelých 20 %. Odbyt jablek je uspokojivý a plynulý. Farmářské ceny stouply mírně, spotřebitelské ceny o něco výrazněji. Nižší sklizeň i zásoby hlásí většina zemí EU. Dovozy z Polska jsou na průměrné úrovni, část této produkce je reexportována dále do Ruska. Tuzemská zásoba tak v určité míře bude na trhu do května, doplněna o dovozy. Český trh bude do konce skladovací sezóny – tj. do 30.6.2007, poptávat cca 60 tisíc tun jablek.

3. Aktuální zpráva o činnosti v regionech a odbor. svazech

ŠS

Tajemník ing.Pražák, CSc. seznámil přítomné o právě skončené valné hromadě a školení. Zaměřili se tentokrát také na možnosti čerpání prostředků z fondů EU. Mají celkem 76 členů, vydali propagační materiál o školkařství ČR ve třech jazycích. Stali se členy Evropského školkařského svazu. Připravují seminář na květen k jahodám. Zasedání předsednictva bude na Skalském Dvoře při školení UOMS.

SSO

Tajemník Svazu skladovatelů ovoce ing.Hrneček informoval o tom, že získali projekt z Mze ke skladování a ten řádně zpracovali a odevzdali. Uvažují o organizaci zájezdu pro členy ve spolupráci s některou s regionálních unií.

SISPO

Hlavní činnost byla kolem přípravy nových pravidel podpory integrované produkce ovoce v rámci Evropského fondu rozvoje venkova (EAFRD). Rovněž se připravuje i novela stávajících pravidel – vládní nařízení 242/2004 Sb., podle kterých se zřejmě bude postupovat ještě v roce 2007, jelikož ministerstvo chce odložit agroenvironmentální opatření (a tedy i integrovanou produkci) v rámci EAFRD o jeden rok. Vše bude v jednání v průběhu nejbližších týdnů.

VČOU

Od posledního zasedání OUČR se sešli dvakrát, přijali další tři členy. Školení s valnou hromadou bude v termínu 1. a 2.3.2007 v hotelu Jezerka u Seče. Zabývali se situací kolem jablek a statistikou (sklizeň, zásoby atd.). Zúčastnili se předvánoční akce „České jablko = dobrý skutek“. Chystají opět instruktáž v řezu a to 16.3.. Připravují zájezd do Švédska a Dánska.

MSOU

Předseda Moravskoslezské ovocnářské unie ing.Viktorín informoval, že v poslední době se sešlo předsednictvo jednou a to v podniku Pomona Těšetice. Hodnotili sklizeň, řešili zásoby jablek a odbyt. Úroda je hodně poškozená krupobitím, jsou nižší zásoby a nevyužité skladové

kapacity. Zúčastnili se předvánoční akce „České jablko = dobrý skutek“. Chystají školení a valnou hromadu na 21. a 22.2.2007 tradičně na Skalském Dvoře.

UOSR

Ve vedení severočeské unie došlo na poslední valné hromadě v prosinci ke změně. Novým předsedou unie se stal bc.Milan Hanč a tajemníkem pak pan Petr Škuta. Byla zaregistrována nová unie se sídlem Mšené Lázně. Spolupřátadali degustaci hrušek v Litoměřicích. Koncem roku se zúčastnili předvánoční akce „České jablko = dobrý skutek“ spolu s doprovodnými akcemi jako je hodnocení štrůdlů apod. Úroda jablek byla poškozena krupobitím téměř v celém regionu.

SU-OŠD

Od posledního zasedání se sešli na členské schůzi dne 30.11. v Kolíně, kde hodnotili sezónu a výstavy a připravovali plán činnosti na rok 2007. Byly problémy s dostatkem lidí na sklizeň, někde i s kvalitou – druhotná strupovitost, kroupy. Připojili se k akci „České jablko = dobrý skutek“ a předali potřebným na dvě tuny jablek. Výroční schůze družstva se bude konat zřejmě v březnu. Chtějí uspořádat se severočechy zájezd do Maďarska. Vedou první jednání s úřady a turisty k zahájení akce slavnosti květů po vzoru jihočechů.

UOJZČ

Od posledního zasedání se sešli jednou ke zhodnocení sezóny a plánu činnosti na rok 2007. V dlouhodobém výhledu připravují opět diskusní fórum, které by se mělo konat koncem srpna. Zúčastnili se předvánoční akce „České jablko = dobrý skutek“ a uspořádati k tomu tiskovou konferenci. Nyní mají 45 členů.

4. Dotace na rok 2007

Ing.Tošovská informovala o předpokladu podpory z národních zdrojů v roce 2007. Dotační titul na restrukturalizaci sadů a na závlahy jsou zachovány co do objemu prostředků i podmínek a navíc závlahy se rozšiřují o školkaře nejen ovocné, ale i okrasné. Celý dotační titul však musí notifikovat Brusel. Bez tohoto procesu nebudou moci být brány žádosti. Je předpoklad, že dotační tituly budou schváleny. Tajemník OUČR informoval, že prostředky na podporu integrované produkce budou i v roce 2007 vypláceny ve stejné výši jako v roce 2006. Rovněž tak budou platit i podmínky z roku 2006, které se upraví jen novelou vládního nařízení 242/2004 Sb. Vše je důsledkem rozhodnutí Ministerstva zemědělství z prosince o ročním odkladu agroenvironmentálních opatření Evropského fondu rozvoje venkova. Vše je však ještě v jednání. (*toto rozhodnutí Mze zrušilo viz dále – pozn. red.*)

5. Zhodnocení předvánoční akce „České jablko=dobry skutek“

Všechny regiony se akce zúčastnili a hodnotí ji pozitivně. Celkem se zúčastnilo na 70 podniků a obdarovali tak více jak 90 ústavů a dalších sociálních zařízení. Mediální ohlas byl dobrý, zejména v tisku. Tisková konference k akci se uskutečnila v Českých Budějovicích.

6. Příprava valné hromady OUČR a SISPO

Termín valné hromady SISPO byl stanoven na 20.3.2007 (úterý) sokolovna u motorestu v Milovicích u Hořic a OUČR na 21.3. 2007 (středa) v Holovousích. Regiony budou včas obeslány s výpočtem delegátů na valnou hromadu OUČR. Valná hromada SISPO i OUČR nebude volební.

7. Výstavnictví

V roce 2006 se OUČR prezentovala celkem na pěti výstavách domácích a jedné zahraniční. Celkem prezentace vidělo na 400 tisíc návštěvníků. Tajemník OUČR informoval o setkání s vedením výstavišť k hodnocení výstav v Olomouci a Litoměřicích. Letos se plánují celkem čtyři domácí výstavy a to Země Živitelka, Zahrada Čech, Zemědělec a Flora-Hortikomplex.

8. Různé

- V různých se především diskutovalo o propagačně-turistických akcích jako jsou např. "Slavnosti květů", pořádané tradičně v jižních Čechách. Měly by se do této akce zapojit další regiony a ve stejnou dobu tuto akci pořádat na více místech v republice. Jedná se i o koordinaci se Svazem českých turistů.

TERMÍNY:

- Termíny stanovených akcí:
- 16.3. 2007 – Školení řez – akce VČOU
- 20.3.2007 - valná hromada SISPO, Milovice u Hořic
- 21.3.2007 – valná hromada OUČR v Holovousích

(ML)

Zásoby jablek

Zásoba konzumních jablek je podprůměrná

Podle Ministerstva zemědělství ČR ve spolupráci s Ovocnářskou unií ČR se nacházelo k 1.2.2007 ve skladech pěstitelů a skladovatelů celkem 25.311 tun českých konzumních jablek. Tato zásoba je meziročně sice vyšší o 17 %, ale sklizeň roku 2005 byla výrazně ovlivněna jarními mrazy a byla nejnižší za posledních deset let. Přesnější je tak srovnání s pětiletým průměrem, který eliminuje klimatické výkyvy. V tomto srovnání je zásoba o 8 % nižší.

Z pohledu pětiletého průměru je nadprůměrná zásoba u Šampionu, Rubínu a Jonagoldu, naopak nižší je zásoba především u odrůdy Golden Delicious a Gloster. Zásoba naší hlavní skladované odrůdy Idaredu je mírně podprůměrná (- 5 %).

Z jednotlivých regionů je nejvyšší zásoba ve středních Čechách a v oblasti východních Čech, kde za poslední měsíc zásoba výrazněji klesla. Naopak nízké zásoby jsou v jižních a severních Čechách a také na jižní Moravě, kde musela být velká část produkce poškozená zejména od krup zpracována.

Do konce skladovacího období může trh konzumních jablek poptávat více než 50 tisíc tun. Tuzemská zásoba bude tak trh krýt maximálně z poloviny. Ale i tak lze předpokládat významný podíl českých kvalitních jablek na trhu až do jarního období.

Odbytové ceny, za které nyní ovocnáři prodávají, se pohybují nejčastěji dle odrůd a kvality od 9 do 16,- Kč/kg. Cena je oproti loňsku mírně vyšší a pokrývá náklady na pěstování a distribuci. Vyšších cen je dosahováno u zelených a žlutých jablek vysoké kvality (Golden Delicious). V průběhu času porostou skladovací náklady, které by se měly následně promítnout do ceny.

Poptávka po tuzemských jablkách je uspokojivá, i když je spíše průměrná. Celková poptávka spotřebitelů po ovoci je vyšší, zájem je také o pomeranče a mandarinky, které jsou nyní stále v dobré kvalitě a spotřebitelská cena je srovnatelná s jablky. I přes velkou sklizeň na zahrádkách se neprojeví velké zásobení. Kvalita jablek ze samozásobení byla jednou z nejhorších v posledních letech a ve většině případů jablka skončila ve zpracovnách nebo shnila

Zásoby jablek v EU-15 jsou o 10 % nižší, nejvýznamnější producentské země hlásí nižší zásoby (Francie – 17 %, Itálie – 6 %). Ceny na těchto trzích mírně rostou. Důležitým momentem ve vývoji cen v dalších měsících bude nabídka čerstvých jablek ze sklizně na jižní polokouli, která se budou brzy objevovat na trhu EU.

(ML)

Ovocnářské dny 2007

Hodnocení Ovocnářských dnů 2007

Ve dnech 16.-17.1.2007 se konaly Ovocnářské dny v Hradci Králové. Je to setkání ovocnářů, školkařů, obchodníků, zástupců státní správy, univerzit, výzkumných ústavů, nevládních sdružení i firem poskytujících služby pro ovocnářství, které má více než třicetiletou tradici. Mezi účastníky bylo také na dvacet osob ze zahraničí a to z Belgie, Rakouska a Slovenska. Že jde o největší ovocnářskou akci roku dokazuje tradičně vysoká účast, která byla letos nejvyšší za poslední tři roky a počet zúčastněných se zastavil na čísle 473.

V úvodním politicko-ekonomickém bloku vystoupil jako první ředitel Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského (VŠÚO) v Holovousích ing.Václav Ludvík. Ten na začátku informoval o programu a tématech letošního setkání. Dále podal zprávu o činnosti VŠÚO. Ústav oslavil 55 let svého trvání. V současné době je řešeno několik výzkumných projektů Ministerstva zemědělství a další projekty byly podány ke schválení. Kromě toho se ústav zabývá činnostmi na rozsáhlém výzkumném záměru Ministerstva školství, který komplexně řeší problematiku jaderovin. Významná je spolupráce se zahraničními partnery a to zejména na projektu Eureka, kde byly výsledky za loňský rok hodnoceny mezi deseti nejlepšími v rámci EU. V létě ústav uspořádal mezinárodní konferenci k problematice slivoní – Eufirin, kde se zúčastnili vědečtí pracovníci ze 14 států světa. Dále se ústav zabývá šlechtěním odrůd, poradenskou a publikační činností a dalšími aktivitami. Velmi čilá je zahraniční spolupráce. Ústav navštěvují ročně desítky zahraničních návštěv. Rovněž pracovníci ústavu se účastní různých kongresů a seminářů v zahraničí. V závěrečné části dopoledního programu vystoupil také ředitel VŠÚO Ludvík s přehledem výsledků výzkumu od roku 1990 do současnosti.

Předseda Ovocnářské unie ČR (OUČR) pan Jaroslav Muška nejdříve seznámil se strukturou OUČR, jejími složkami a regiony a referoval o spolupráci se všemi organizacemi státní i nevládní sféry. Informoval o činnosti OUČR v posledním roce, zejména o činnostech v oblasti propagace, výstavnictví, informatiky a dalších aktivitách. Také zhodnotil uplynulý rok.. Produkce ovoce byla průměrná, byl však podprůměrný podíl konzumního ovoce a to zejména u jablek. Nižší podíl stolního ovoce byl způsoben větším výskytem krupobití, druhotnou strupovitostí, která se projevila během deštivého srpna nebo suchem z kraje léta. Stav naskladněných jablek byl na začátku ledna průměrný. Předseda varoval také před stále se zvyšujícími dovozy jablek do ČR i před tím, že naše země se stává tranzitní zemí pro ovoce z okolních států, zejména polskou produkci, která přes ČR směřuje do Ruska. To dokazují i velké reexporty a vývoz ovoce, který vyplývá z prezentované statistiky. V další části pan předseda Muška zvýraznil význam integrované produkce a systém její podpory. Zdůraznil však, že ovocnáři jsou zklamaní z rozhodnutí Ministerstva zemědělství, kterým se o rok odkládají agroenvironmentální opatření v rámci Evropského fondu rozvoje venkova (EAFRD). To bude znamenat pro novém zájemce o integrovanou a ekologickou produkci roční odložení jejich záměru a pro stávající pěstitele to, že nové podmínky i zvýšení příspěvků na tuto činnost se o rok odkládá. V závěru apeloval na větší sdružování pěstitelů do odbytových organizací, které je u nás sice na průměru EU, ale je stále poloviční ve srovnání s objemem ovoce, které je nyní prodáváno přes obchodní řetězce.

Ministr zemědělství mgr. Petr Gandalovič, který byl do funkce jmenován několik dní před touto akcí, byl omluven jeho náměstkem ing.Stanislavem Kozákem a tak letošní Ovocnářské dny byly po dlouhých letech bez účasti ministra zemědělství. Náměstek Kozák ve svém vystoupení zdůraznil nezbytnost fungování odbytových organizací v sektoru ovoce a zelenina. Informoval také o možnosti získat podporu pro tyto organizace a uvedl, kolik prostředků již odbytové organizace vyčerpaly za rok 2006. Za důležité je považována podpora

restrukturalizace sadů, na kterou bylo v roce 2006 vyplaceno přes 100 miliónů Korun. V rozpočtu na rok 2007 se počítá i nadále s touto podporou, kterou však musí Brusel nyní notifikovat. Také seznámil přítomné se základními prioritami v sektoru společného trhu s ovocem a zeleninou, které jsou v současné době řešeny na úrovni Evropské unie. Zejména zdůraznil reformu společné organizace trhu s čerstvým ovocem a zeleninou, která bude zveřejněna v průběhu několika následujících dní. V další části svého vystoupení informoval ovocnáře o tom, že do popředí zájmu se dostává problematika integrované produkce, na kterou je v ČR vyplácena podpora z fondů EU. Náměstek také připomněl, že v rámci ČR je integrovaná produkce dlouhodobě řešena vlastním způsobem prostřednictvím Svazu pro integrované způsoby pěstování ovoce (SISPO) včetně ochranné známky. V závěrečné části poděkoval ovocnářům za jejich práci.

Prezident Agrární komory ČR (AKČR) ing. Jan Veleba ve svém vystoupení zdůraznil význam ovocnářství v našem agrárním sektoru. Připomněl spolupráci Agrární komory s OUČR. Dále informoval o situaci v celém agrárním sektoru a zdůraznil hlavní problémy. Důležitý úkol je nyní obhájit zájmy zemědělství a venkova v připravovaném Programu rozvoje venkova. Také zdůraznil neustále se zmenšující rozměr českého zemědělství a snižující se soběstačnost, která je nízká zejména u produkce ovoce a zeleniny. V závěru vystoupení pozval přítomné na 6. Agrární ples na Žofín, který se bude konat 9.2.2007.

V dalším bloku k dotacím v ovocnářství vystoupil ing. Humpál z Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky v Praze a vysvětlil základní principy fungování Evropského fondu rozvoje venkova a objasnil problematiku systému platby na farmu. O problematice podpory integrované produkce ovoce hovořila ing. Vejvodová z Ministerstva zemědělství. Informovala o chystaných změnách v rámci podmínek podpor i o stavu odložení opatření v rámci EAFRD. Žádosti o zařazení se budou podávat na podzim letošního roku pro období počínající rokem 2008. Pro ty, kteří jsou již v závazcích integrované produkce z let 2005 a 2006 se chystá novela vládního nařízení 242/2004 Sb., která bude upravovat některá pravidla pro letošní rok. Na toto vystoupení navázala ing. Navrátilová ze Státního zemědělského a intervenčního fondu (SZIF). Informovala podrobně o zkušenost z kontrol integrované produkce za poslední dva roky. Zdůraznila systém kontroly a nejčastější nedostatky.

Tajemník OUČR ing. Martin Ludvík vystoupil s přednáškou o světových trendech produkce jablek. Ve vystoupení byl ucelený přehled světové produkce jednotlivých světadílů, nejvýznamnějších producentů země, směřů a vývoje světového obchodu s jablky. V další části Ovocnářských dnů vystoupil expert z Belgie k problematice nových chorob hrušní. Ředitelka Odboru trvalých kultur ÚKZÚZ ing. Ševelová představila internetový portál Farmář, kde je možné komunikovat při podávání žádostí o dotace, mít přehled pozemků v LPIS i vstupovat do registru sadů konkrétního uživatele. K certifikátům kvality, konkrétně k normě EUREPGAP, vystoupili zástupci rakouské certifikační společnosti LACON. Vysvětlili základní požadavky této normy, kterou požadují některé obchodní řetězce po svých dodavatelích ovoce a zeleniny. V závěru prvního dne představili pracovníci Česko-německé obchodní a průmyslové komory veletrh Fruit Logistica, který se bude konat 8.-10.2.2007 v Berlíně a na který pořádá Ovocnářská unie ČR dvoudenní zájezd spojený s odbornými exkurzemi.

Druhý den Ovocnářských dnů byl ve znamení odborných přednášek a prezentace firem. V odborné části zazněly přednášky z oblasti diagnostiky virových a fytoplazmových chorob, problematika bakteriální spály jaderovin, choroby teplomilných peckovin a zkušenosti s ochranou proti meze hrušňové. Byly také hodnoceny podnože jablek a průběh posledního vegetačního roku ve vztahu ke strupovitosti jablek. S těmito přednáškami vystoupili pracovníci Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského v Holovousích, Výzkumného ústavu rostlinné výroby v Praze, Státní rostlinolékařské správy a z Bioly Chelčice. Z firemních prezentací zazněla vystoupení k výživě od firem Yara Agri a PRP s.a., pomocné

látky představila firma Finstar, možnosti zpracování ovoce prezentovala Brematech Praha a zkušenosti s metodou „matení samců“ v ochraně proti obalečům vysvětlili zástupci firmy Biocont Laboratory.

Ovocnářské dny byly tradičně v předsálí kongresového centra Aldis spojeny s prezentací téměř čtyř desítek firem dodávajících do ovocnářství techniku, přípravky, obaly, školkařský materiál a dalších prostředky nebo služby. Celá akce se těšila také velkému zájmu nejen odborných, ale i veřejných medií.

(ML)

Ministerstvo zemědělství

Návštěva u ministra zemědělství

Dne 7.2.2007 se uskutečnila návštěva představitelů Ovocnářské unie ČR u ministra zemědělství pana Petra Gandaloviče. Cílem návštěvy bylo představit panu ministrovi produkci českých ovocnářů a to jak v čerstvém, tak i ve zpracovaném stavu.

Tématem rozhovoru byl Program rozvoje venkova a jeho příležitosti pro ovocnáře. Předseda OUČR pan Muška poděkoval panu ministrovi za jeho rozhodnutí otevřít v rámci osy II. agroenvironmentální opatření již na jaře letošního roku. To dává další prostor pro rozvoj pěstitelských opatření šetrných k životnímu prostředí, tedy pro ekologickou a integrovanou produkci ovoce. V další části setkání byla diskutována reforma společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, zejména pozice organizací producentů v ČR a další oblasti jako je třeba projekt školního ovoce. Zástupci ovocnářů také připomněli význam ovocnářského výzkumu a propojenost s prvovýrobou.

V závěru byl pan ministr pozván na akce pořádané Ovocnářskou unií ČR v letošním roce a přislíbil účast. Pan ministr Gandalovič při tomto přátelském setkání prokázal svoji velkou ochotu naslouchat názorům nevládních organizací a diskutovat s nimi o aktuálních problémech a tématech.

(ML)

Dotace na integrovanou produkci

Ministr zemědělství Petr Gandalovič změnil rozhodnutí své předchůdkyně paní Mileny Vicenové prezentované dne 19.12.2006 o odložení agroenvironmentálních opatření v rámci nového programu rozvoje venkova. Nové podmínky i možnost přihlásit se do opatření integrované ovoce bude možné již pro letošní rok. Zde je tisková zpráva v plném znění.

O podpory na ekologické zemědělství a péči o krajinu bude možné žádat už na jaře

Podpory z Programu rozvoje venkova na období 2007 až 2013 určené na ekologické zemědělství, údržbu travních porostů a další tituly z tzv. agroenvironmentálních opatření budou spuštěny již na jaře tohoto roku. Rozhodl o tom ministr zemědělství Petr Gandalovič. Česká republika nyní bude čekat na souhlas Evropské komise s Programem rozvoje venkova ve znění, které schválila vláda v srpnu minulého roku. V programovém dokumentu tedy nebudou dvě nová opatření, a to Péče o environmentálně hodnotné plochy a Neproduktivní investice – změna struktury krajiny, doplněné do původního znění programu.

„Kdybychom trvali na těchto dvou změnách, vystavili bychom se riziku, že při schvalování celého Programu rozvoje venkova Evropskou komisí dojde ke zdržení. Proto jsem se rozhodl, že je v tuto chvíli do programu nezařadíme,“ uvedl ministr zemědělství Petr Gandalovič.

„Neznamená to však, že jsme dvě navrhovaná nová opatření zavrhlí. Dopracujeme je tak, aby byly v souladu s požadavky evropské legislativy, aby výše sazby byla stanovena podle jasné metodiky a byla také zajištěna kontrola a administrativní zpracování nových opatření. Poté bude možné je do programu dodatečně přidat,“ vysvětlil Petr Gandalovič.

K novým pětiletým závazkům na tzv. agroenvironmentální opatření se budou moci zájemci přihlašovat do letošního 15. května. V tomto termínu bude také možné žádat o změnu existujících agroenvironmentálních závazků, které se tzv. překloupí z dosavadního Horizontálního plánu rozvoje venkova na nový Program rozvoje venkova ČR pro období 2007 – 2013. Pro zemědělce, kteří požádají o toto přeřazení nebo se nově přihlásí, budou platit sazby v eurech uvedené v Programu rozvoje venkova, schváleného vloni v srpnu vládou.

Agroenvironmentální opatření zahrnují následující tři podopatření: postupy šetrné k životnímu prostředí (ekologické zemědělství a integrovaná produkce), ošetřování travních porostů a péče o krajinu (zatravňování orné půdy, pěstování meziplodin a biopásy).

(Táňa Králová, tisková mluvčí Mze)

Valná hromada Svazu pro integrované pěstování ovoce – SISPO se bude konat dne 20.3.2007 v sále motorestu v Milovicích u Hořic. Členové SISPO zúčastněte se. Kromě dalších informací se dozvíte podmínky podpory integrované produkce v rámci nového Programu rozvoje venkova, které platí od letošního roku. Akce je přístupná pouze členům SISPO !

Sledujte

WWW.SISPO.CZ

Trh ovoce a zelenina

Reforma sektoru ovoce a zelenina v EU

Reforma společné zemědělské politiky: reforma v odvětví ovoce a zeleniny zvýší konkurenceschopnost, ochrání producenty před krizí, zvýší spotřebu,lepší ochranu životního prostředí a zjednoduší pravidla. Evropská komise navrhla rozsáhlou reformu společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, která by měla toto odvětví sblížit s ostatními oblastmi reformované společné zemědělské politiky (SZP). Návrhy jsou zaměřeny na zlepšení konkurenceschopnosti a tržní orientaci v odvětví ovoce a zeleniny, snížení kolísání příjmů v důsledku krizí, zvýšení spotřeby, zlepšení ochrany životního prostředí a případné zjednodušení pravidel a snížení administrativní zátěže. Reforma by měla podnítit další zemědělce ke vstupu do organizací producentů (OP); poskytnout OP větší škálu nástrojů krizového řízení; umožnit začlenění odvětví ovoce a zeleniny do režimu jednotné platby; požadovat minimální úroveň výdajů vyčleněných na environmentální opatření; vyžádat si vyšší finanční podporu EU pro ekologickou výrobu a propagační opatření a zrušit vývozní subvence na ovoce a zeleninu. Komise doufá, že Rada a Parlament reformu, která nebude mít dopad na rozpočet, schválí do poloviny roku 2007, aby mohla vstoupit v platnost v roce 2008.

„Potřebujeme dostat odvětví ovoce a zeleniny na úroveň ostatních našich reforem, které jsou vesměs založeny na snaze zvýšit konkurenceschopnost a tržní orientaci evropského zemědělství,“ prohlásila Mariann Fischer Boelová, komisařka pro zemědělství a rozvoj venkova. „Některé režimy podpor v současném systému nepatří do SZP pro rok 2007, takže je musíme nahradit oddělenými přímými platbami podpory. Jedním z klíčů k úspěchu je podnítit producenty, aby více spolupracovali prostřednictvím posílení organizací producentů. Ovoce a zelenina jsou zásadně důležité pro zlepšení stravy obyvatel, proto bych ráda podnítila její vyšší spotřebu. A konečně je nesmírně důležité, aby se zemědělství nejvíce podílelo na ochraně životního prostředí.“

Situace v odvětví ovoce a zeleniny

Produkce ovoce a zeleniny představuje 3,1 % rozpočtu EU a 17 % celkové zemědělské produkce EU.

Za posledních 10 let zaznamenalo odvětví silný tlak ze strany maloobchodních a diskontních řetězců, které hrají klíčovou úlohu při stanovování cen. Značný vliv má též dovoz produktů, které zaujímají stále větší podíl trhu díky zlepšení kvality a relativně nízkým cenám. Od poslední reformy v roce 1996 představují organizace producentů a jejich tzv. operační programy hlavní součást seskupování dodávek a efektivně napomáhají producentům čelit tlaku maloobchodního odvětví. Velká část producentů v některých členských státech se však stále raději do organizací nezapojuje.

Současná společná organizace trhu je též částečně založena na podpoře producentů v závislosti na množství dodaném zpracovatelskému průmyslu, na přímé podpoře zpracovatelů a na podpoře producentů prostřednictvím organizací producentů, v některých případech založené na rozloze půdy. Tyto systémy, které nejsou v souladu s ostatními oblastmi reformované společné zemědělské politiky, se týkají rajčat, citrusových plodů, hrušek, nektarinek, broskví, sušených fíků, švestek a sušených vinných hroznů.

Návrhy reformy

Organizace producentů: Organizace producentů získají větší flexibilitu a zjednoduší se jejich pravidla. Producenti se budou moci s každým produktem připojit k jiné OP. Bude poskytována dodatečná podpora (60 % spolufinancovaných Společenstvím místo současných 50 %) v oblastech, kde se na trh prostřednictvím OP dostává méně než 20 % produktů, a v nových členských státech, aby se podpořilo vytváření OP. Na slučování OP a asociace OP se bude vztahovat mimořádná podpora. Mimořádná podpora se bude nadále poskytovat i pro OP, které působí v rámci nadnárodního režimu nebo na meziodvětvovém základě. Členské státy a OP budou vytvářet operační programy na základě vnitrostátních strategií. Rozpočet OP je v současnosti kolem 700 milionů eur.

Krizové řízení: Krizové řízení se bude organizovat prostřednictvím organizací producentů (50 % bude financováno z rozpočtu Společenství). Mezi nástroje bude patřit sklizeň/nesklizení zelené úrody, propagační a komunikační nástroje v době krize, školení, pojištění sklizně a financování administrativních nákladů na zřizování vzájemných fondů. Stažení produktů může provést OP s 50% spolufinancováním. Stažené produkty distribuované zdarma do škol, dětských letních táborů, nemocnic, charitativních organizací, domovů důchodců a nápravných zařízení bude ze 100 % proplácet Společenství až do výše 5 % objemu produkce, kterou příslušná OP uvede na trh.

Zařazení ovoce a zeleniny do režimu jednotné platby: Na půdu na pěstování ovoce a zeleniny se budou vztahovat platební nároky v rámci režimu oddělené podpory, který se uplatňuje v jiných zemědělských odvětvích. Veškeré stávající podpory pro zpracované ovoce a zeleninu se oddělí a zvýší se vnitrostátní rozpočtové stropy pro režim jednotné platby. Členské státy budou moci stanovit referenční částky a zvolit si, kteří zemědělci budou způsobilí pro nové nároky na základě reprezentativního období. Celková částka převedená do režimu jednotné platby je přibližně 800 milionů eur.

Environmentální opatření: Zařazení ovoce a zeleniny do režimu jednotné platby znamená, že pro zemědělce, kteří přijímají přímé platby, bude povinné pravidlo podmíněnosti. Kromě toho musí každý operační program použít alespoň 20 % výdajů na environmentální opatření. Míra spolufinancování Společenství pro ekologickou výrobu bude v každém operačním programu 60 %.

Propagace: Světová zdravotní organizace doporučuje denně zkonsumovat 400 g ovoce a zeleniny. V současné době tuto úroveň dosahuje pouze Řecko a Itálie. OP bude moci zařadit do svých operačních programů propagaci konzumace ovoce a zeleniny. Pokud se propagace ovoce a zeleniny zaměří na školní děti a mládež, bude spolufinancování Společenství zvýšeno na 60 %. Produkty stažené z trhu lze zdarma distribuovat charitativním organizacím, do škol a dětských letních táborů.

Obchod se třetími zeměmi: Vzhledem k tomu, že rozhovory o světovém obchodu dosud pokračují, nezabývá se návrh současným právním rámcem vnějších obchodních vztahů. Navrhuje se však, aby byly zrušeny vývozní náhrady.

Zjednodušení: Ke zjednodušení výrazně přispěje zrušení podpor na zpracování a stejně tak nová pravidla o OP a zrušení vývozních náhrad. Zjednodušení bude nadále posíleno harmonizací hlavních zásad obchodních norem pro zemědělské produkty, včetně ovoce a zeleniny.

(podle EU)

Zprávy z domova

Mimořádná aktualizace v LPIS 2007

Informace o průběhu mimořádné aktualizace půdních bloků v LPIS v roce 2007.

Mimořádná aktualizace vyplývá z § 3h zák. 252/1997 Sb., o zemědělství, v platném znění. Je to specifický proces aktualizace LPIS nad novými ortofotomapami, který je prováděn v součinnosti s dotčeným uživatelem.

Mimořádná aktualizace bude probíhat od 01.02.2007. Termín pro její ukončení byl stanoven na 31.března 2007. Mimořádná aktualizace (MA) proběhne povinně na půdních blocích (PB) na [východní 1/3 území ČR](#) (po kliknutí na modrý text se Vám otevře dotčené území), na které byly dodány nové ortofotomapy ze snímkování v roce 2006. Na střední a západní třetině území ČR doporučujeme MA provést zejména na PB, kde proběhla fyzická kontrola na místě SZIFem nebo jsou k dispozici zákresy z dálkového průzkumu Země, popřípadě aktuální ortofotomapy. MA se řídí principem místní příslušnosti PB k jednotlivým ZAaPÚ (tzn. že pokud má uživatel místně příslušné PB více ZAaPÚ, musí MA absolvovat na všech těchto ZAaPÚ). MA probíhá po jednotlivých uživatelích LPIS. Pracovníci ZAaPÚ každý PB daného uživatele spadajícího do MA zkontrolují a buď potvrdí kvalitu původního zákresu (tzn., že není nutné aktualizovat hranice PB) nebo vytvoří nový návrh zákresu k projednání s uživatelem. Poté, co jsou takto verifikovány všechny PB daného uživatele, vyzve ZAaPÚ dotčeného uživatele k projednání změn návrhů. Výsledkem projednání změn MA jsou návrhy odsouhlasené uživatelem. Proces MA je ukončen vydáním potvrzením uživateli o provedení změn v evidovaných údajích.

V režimu MA není možné provádět uživatelské změny tj. změnu uživatele na celém PB nebo jeho části, ohlášení nového PB, ukončení užívání části PB nebo změnu kultury na PB. Tyto změny podléhají klasickému způsobu aktualizace LPIS dle § 3g zákona o zemědělství.

Oproti MA v roce 2006 budou výměry aktualizovaných PB zúčínovány okamžitě (tj. do druhého dne od schválení).

Režim mimořádné aktualizace neruší pravidla pro určení způsobilosti půdy pro SAPS a je tedy nutné u aktualizovaných PB posuzovat dobrý zemědělský stav k 30.6.2003.

Návrhy PB z MA se registrovaným uživatelům zobrazují na internetovém „portálu farmáře“ – pod odkazem registr půdy (jak návrhy k projednání, tak i návrhy projednané s uživatelem). Tyto data se zobrazují aktuálně tak, jak dochází ke změnám na ZAaPÚ. Doporučujeme tedy všem uživatelům LPIS, aby při MA využívali portál farmáře. Více informací o portálu farmáře můžete najít [zde](#) nebo na farmar.eu.

Klasa změny pravidla

Státní podpora pro marketing poběží ještě do konce dubna podle starých podmínek. Pak se již musíme přizpůsobit pravidlům Evropské unie. Podle Jitky Rambouskové pověřené řízením odboru marketingu Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF) to pravděpodobně mimo jiné bude znamenat, že podporu budou moci firmy dostat jen jednou ročně a pokryje nejvýše polovinu nákladů.

Přesné podmínky vyplynou z výsledku technických jednání v Bruselu. Jisté však je, že se nebude moci zdůrazňovat národní původ potravin, ale hlavně jejich kvalita. Bude tedy nutné měnit pravidla pro udělování značky Klasa. Dnes je totiž podmínkou, že výrobek, který ji dostane, musí mít určitý podíl tuzemských surovin. Jak Rambousková dále uvedla, není důvodem, proč by značku Klasa nemohly dostávat také biopotraviny. U nás jde zatím o malý segment trhu, proto již fond předložil do Bruselu projekt na podporu zvýšení jejich prodeje. Letos poprvé půjde SZIF i na veletrh Biofach zaměřený na ekologickou produkci. Rambousková je ráda, že značku Klasa začínají brát na vědomí i obchodní řetězce. Zatímco některé z nich nestály dříve o spolupráci, loni proběhly v prodejnách Tesco akce nazvané Ostrovy Klasa, které objely celou republiku. Na ucelených plochách uprostřed prodejen se soustředily všechny produkty označené Klasou. Aby se cena značky nesnížila, chce fond podle Rambouskové zpřísnit pravidla a upravit mechanismus jejího přidělování. Jak vysvětlila, do posuzování výrobků by se měli zapojit i odborníci z profesních svazů. Měla by vzniknout komise, která by hodnotila nejen splnění podmínek pro certifikaci, ale také smyslové vlastnosti výrobků, tedy zejména jejich chuť.

(Agroweb)

Dotace

Ministr zemědělství schválil pravidla pro národní dotace

Ministr zemědělství Petr Gandalovič schválil pravidla pro poskytování letošních národních dotací. Jeho podpisem vstoupily v platnost Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2007 na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů. Celkově je na uvedené dotační tituly v rozpočtu ministerstva zemědělství vyčleněno 1,29 miliardy korun.

Také letos bude možné žádat o dotace hrazené z národních zdrojů na podporu včelařství, na vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a nově i ve školkách. Pokračuje rovněž podpora restrukturalizace ovocných sadů a komplexní sklizně máku setého. Zvyšuje se sazba dotace na pěstování bylin pro energetické využití. Národní dotace se budou vyplácet také na udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat, na ozdravování polních a speciálních plodin. Mezi dotačními tituly je dále nákazový fond, odborné poradenství a vzdělání, podpora evropské integrace nevládních organizací. Letošní národní dotace pamatují také větším objemem financí na podporu zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu. Dotacemi se budou podporovat i mimoprodukční funkce rybníků.

Termíny pro příjem žádostí jsou stanovené podle jednotlivých dotačních titulů. Nejdříve je uzávěrka pro přijímání žádostí o podporu 20. března 2007, a to pro komplexní sklizeň máku setého a na šlechtění na vyšší odolnost proti škodlivým činitelům.

Vydávání Rozhodnutí na AEO 2006 o měsíc dříve

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) začal vydávat Rozhodnutí o poskytnutí dotace na Agroenvironmentální opatření (AEO) za rok 2006. SZIF tak dokonce s měsíčním předstihem plní to, co bylo již dříve oznámeno. Dále počet vydaných Rozhodnutí na Jednotnou platbu na

plochu (SAPS) i platbu za hospodaření v méně příznivých oblastech (LFA) se blíží 100%. Vydaných Rozhodnutí na Národní doplňkovou platbu (Top-Up) je přes 98% a na Oddělenou platbu za cukr (SSP) přes 97%.

Vydávání Rozhodnutí na AEO se nyní týká všech podopatření kromě „pěstování meziplodin“ a „biopásů“. Na ostatních osm podopatření bylo přijato přes 8,8 tisíce žádostí a v jedné žádosti mohli farmáři žádat o dotaci na více podopatření. Vyplaceno bude následně až 2,6 mld. Kč.

Nejvíce žádostí, celkem 7 166, bylo přijato na Ošetřování travních porostů, což představuje 1,86 mld. Kč. Předmětem této dotace je ošetřování luk a pastvin.

Členění Agroenvironmentální opatření (AEO):

I. Ekologické zemědělství

II. Ošetřování travních porostů

III. Péče o krajinu:

- a) zatravňování orné půdy
- b) tvorba travnatých pásů na svažitéch půdách
- c) pěstování meziplodin
- d) trvale podmáčené louky a rašelinné louky
- e) ptačí lokality na travních porostech
- f) biopásy

IV. Osevní postup v ochranných zónách jeskyní

V. Integrované systémy pěstování ovoce nebo révy vinné

Agroenvironmentální opatření jsou součástí Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP). Jejich úkolem je podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Dále podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny. HRDP bude letos nahrazeno Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EAFRD).

(SZIF)

Administrativa

Elektronická podatelna na portálu farmáře

Elektronické podávání formulářů do Speciálních registrů prostřednictvím portálu farmáře s využitím digitálního podpisu.

Na portálu farmáře byla spuštěna elektronická podatelna, která umožňuje podávat vybrané formuláře elektronickou cestou. V současné době lze podávat formuláře pouze do Speciálních registrů (registr vinic, chmelnic a sadů):

Registr vinic

- Prohlášení o produkci
- Prohlášení o sklizni
- Prohlášení o zásobách
- Prohlášení o zahájení, přerušení, ukončení výroby

Registr sadů

- Odhad sklizně ovoce podle odrůd k 15.6., resp. 1.9. příslušného roku
- Roční výkaz o sklizni ovoce podle odrůd v příslušném roce

Registr chmelnic

- Prohlášení producenta o počtu a váze označených obalů s chmelem podle katastrálních území a odrůd chmele

Podmínky pro využívání el. podatelny jsou následující:

1. Subjekt musí mít přidělený přístup do portálu farmáře. Přístupy se přidělují na ZAaPÚ subjektům, které jsou evidované v základních registrech MZe (LPIS, IRZv, SR).
2. Subjekt musí mít k dispozici certifikát digitálního podpisu od některé z akreditovaných certifikačních autorit ČR. S originálem smlouvy, kterou má podepsanou s certifikační autoritou o vydání digitálního podpisu, je nutné se dostavit na ZAaPÚ a ta na základě této smlouvy kód digitálního podpisu vyplní do registru uživatelů portálu farmáře.
3. Stáhnout aplikaci pro provádění digitálního podpisu z portálu farmáře na své PC.
4. Vybrat vhodný formulář k elektronickému podání.

Cílem MZe je elektronickou podatelnu portálu farmáře nadále rozvíjet a rozšiřovat její funkčnosti. Věříme, že s rostoucím využíváním internetu poroste i zájem zemědělců o využívání těchto služeb a že jim budou šetřit čas, který by jinak museli strávit čekáním na příslušných úřadech.

Více informací o elektronické podatelně naleznete na farmar.eu.

(SZIF)

Odborné články

Listová hnojiva pro ovocnářství

Pro ovocné kultury, které rostou řadu let na trvalém stanovišti, je nezbytná harmonická výživa. Základní hnojení, aplikované do půdy před výsadbou, je základem pro vytvoření optimálních podmínek růstu. Pro zajištění vysoké a kvalitní úrody mohou být během vegetačního období aplikována listová hnojiva přes list, doplňující chybějící živiny. Nejkritičtější období pro potřebu živin je od poloviny května do konce července. Disproporce ve výživě se projevují specifickými příznaky. Nejde-li spolehlivě identifikovat, které živiny chybí, pomohou chemické rozborů listů. Listová vícesložková hnojiva se stala nedílnou součástí moderní technologie. Přehled aktualizované nabídky nejdůležitějších listových hnojiv pro použití v ovocnářství uvádí následující tabulka. Nejsou uvedena krystalická hnojiva, rozpustná ve vodě, která lze rovněž použít k hnojení na list.

Hnojivo	N%	P₂O₅%	K₂O%	CaO%	MgO%	S%	Cu%	B%	Mn%	Zn%	Fe%	Mo%
Agra CZ a.s. Střelecké Hoštice												
Campofort Forte	24	5	3,5		9	7	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Campofort Garant Ca	23			17			ano	ano	ano	ano	ano	ano
Campofort Special B	22				6,5	5		3,5				
Campofort Special Fe	17				8	6,5					2	
Campofort Plus	29				9	6,5						

Hnojivo	N%	P₂O₅%	K₂O%	CaO%	MgO%	S%	Cu%	B%	Mn%	Zn%	Fe%	Mo %
Capofort Special Zn	17				8	6				2		
Campofort Special Mn	28				7	5,5			3,5			
Arysta Agro Czech s.r.o. Praha												
Samppi	8	3	3	1	2		0,05	0,5	1	0,05	0,4	0,1
Fruton Kombi	13,3			21	2,2			0,3	ano	0,02		
Fruton Ca				17,5								
Zinran						4,7				50		
Agro Aliance s.r.o. Praha												
Rosaleaf	11	8	6				0,008	0,01	0,02	0,007	0,02	0,001
Rosatop Ca	10			15	2		0,04	0,05	0,001	0,02	0,05	0,001
Wuxal Super	8	8	6				ano	ano	ano	ano	ano	ano
Wuxal SUS Kombi Mg	20		15		4		ano	ano	ano	ano	ano	ano
WuxalSUS Kalcium	10			15	2		ano	ano	ano	ano	ano	ano
Wuxal Aminocal				15					0,5	0,5		
Wuxal SUS Boron	8	15					0,05	7	0,05	0,05	0,1	0,001
VÚAnCh a.s. Ústí n.L.												
Fertigreen Kombi	7	7	5			2	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Fertigreen	10	5	5				ano	ano	ano	ano	ano	ano
Fertikal	7			5	5		ano	ano	ano	ano	ano	ano
Ferti B	8	10						2				
Fertimag	8				8		ano	ano	ano	ano	ano	ano
Lovosol	12	8	10									
MgN sol	8				10							
Ferosol											4	
NK sol	2,5		8						6,5	4,6		
NP sol	8	24										
PK sol		20	24									
Borosan Forte								11				
Mangan Forte									11			
Damag	19				4							
YARA Agri s.r.o. Praha												
Olikani Liquid na 100 l	9,9 kg	2,4 kg	4,8 kg		2,4 kg		2,4 g	12 g	1,2 g	2,4 g	24 g	
YaraVita™ Seniphos	3	310 g/l		56 g/l								
YaraVita™ Thiotrac300	200 g/l					300 g/l						

Hnojivo	N%	P₂O₅%	K₂O%	CaO%	MgO%	S%	Cu%	B%	Mn%	Zn%	Fe%	Mo%
Magnitra L	9,45 g/l				135 g/l							
Hnojivo	N%	P₂O₅%	K₂O%	CaO%	MgO%	S%	Cu%	B%	Mn%	Zn%	Fe%	Mo%
YaraVita™ Bor 150								150 g/l				
YaraVita™ Hydrophos		440 g/l	74 g/l		100 g/l							
Compo AgoEfekt Mstětice												
Solubor Flow								130 g/l				
Basfoliar CombiStipp	9			10,7				0,2		0,01		
Basfoliar 36 Extra	27				3		ano	ano	ano	ano	ano	
Kamasol grün	10	7	7		0,2		ano	ano	ano	ano	ano	
Finstar s.r.o. Praha												
Foligreen NPK	70 g/l	30 g/l	39 g/l		ano		ano	ano	ano	ano	ano	
Klofáč s.r.o. Brtnice												
Lafolan	12			1,2	16		ano	1	ano		ano	
Fumaglan	12		6	1,2	12		ano	1	ano		ano	
Fumag NK-Ca	12		6	5	12		ano		ano		ano	
Calmag	13,6			16	6							
Klomag Zn					20					10		

Významným faktorem pro ovocnáře při rozhodování, které listové hnojivo použít, je cena přípravku. Ta je rozdílná u jednotlivých dodavatelů podle velikosti balení. Je však třeba upozornit, že rozhodující jsou náklady na 1 ha, kdy vedle ceny přípravku bude působit i velikost aplikované dávky a jejich počet.

Výše uvedený přehled neuvádí veškerá listová hnojiva nabízená na našem trhu. Uvedené údaje byly získány z prospektů cca 8 největších firem a odborných článků. V jednotlivých letech se mohou měnit typy hnojiv i obsah jednotlivých prvků. Vedle makroprvků jsou pro ovocné kultury nezbytné stopové živiny, které zastávají v organismu významné funkce. B – ovlivňuje optimalizaci obsahu Ca, Mn – ovlivňuje rostlinný metabolismus, Cu – má důležitou úlohu při fotosyntéze, Zn – aktivuje různé enzymy a Fe – je nezbytný pro tvorbu i funkci chlorofylu. Pouze u molybdenu nebyly zaznamenány u ovocných druhů mírného pásma problémy s jeho nedostatkem. Listovou výživou je možné doplnit v provozních podmínkách případný nedostatek hlavních živin i mikroprvků během vegetace a přispět tím ke stabilitě i kvalitě výnosu u ovocných kultur.

(Ing.Miroslav Pražák,CSc., VŠÚO Holovousy s.r.o.)

Škodlivost mer na hrušních a možnosti ochrany

Na hrušních se mohou na našem území vyskytovat tři druhy mer. Mera skvrnitá (*Cacopsylla pyri*) je u nás hlavním škůdcem intenzivních výsadeb hrušní. V těchto výsadbách hrušní dosahuje 90 až 95 % výskytu z celkového počtu jedinců mer. Další druh, mera ovocná (*Cacopsylla pyrisuga*) je méně významný škůdce, který dosahuje 5 až 15% z celkového výskytu mer. Mera hrušňová (*Cacopsylla pyricola*) je u nás vzácný druh, zejména se vyskytující na jižní Moravě.

Naproti tomu v Severní Americe je to nejvýznamnější škůdce hrušní. Společnou vlastností uvedených druhů mer je rychlá selekce rezistentních populací k různým typům insekticidů, která vede často k úplnému selhání ochrany, spojeným s vysokými ztrátami na úrodě a nepřiměřeně vysokými náklady na ochranná opatření. V posledních pěti letech došlo v ČR k selekci rezistentních populací mery skvrnitá k převážně používanému přípravku Nomolt a účinnost řady dalších insekticidů povolených do jaderovin vůči škůdcům nebyla na mery dostatečná. V tomto článku předkládáme souhrn poznatků z literatury doplněný poznatky z výzkumu mer prováděných ve VÚRV počátkem 90. let minulého století a v posledních třech letech.

Základní poznatky z biologie

Mera skvrnitá má tři až čtyři generace do roka. Přezimuje jako dospělec pod kůrou stromů, často přímo ve výsadbě hrušní. Samičky kladou vajíčka od konce února na kůru letorostů a na šupiny pupenů, později na zelené části rašících pupenů a na listy. Ke kladení vajíček dochází při překročení denních maximálních teplot 9 °C. Obvykle bývá většina vajíček první generace vykladena před květem hrušní na dvouleté dřevo. Průměrný počet vajíček vykladený jednou samicí se pohybuje mezi 100 až 250 ks. Obvykle jsou vajíčka kladena ve skupinách po třech až patnácti kusech. Jakmile se objeví první zelené části rostlin, jsou vajíčka kladena přednostně na tyto části. Vajíčka jsou zprvu bílá, později okrově žlutá. Jsou elipsovitého tvaru, na jednom konci opatřena krátkou špičatou stopkou, kterou jsou zaklesnuta do kůry. Nymfy procházejí 5 vývojovými stupni. Jsou zpočátku žluté, v posledním vývojovém stupni se jim zabarvují některé články zadečku a pochvy křídel do června. První nymfy se líhnou ve většině let ještě před začátkem kvetení a potom sají na pupenech. Vrchol líhnutí nymf z vajíček bývá v průběhu květu nebo po odkvětu. Po vylíhnutí se uchylují do paždí rašících listů a na květní pupeny nebo tvořící se plůdky. Na plůdcích se soustřeďují v okolí kalicha. Nymfy 4. a 5. vývojového stupně jsou ponořeny do kapky medovice. Mohou se vyskytovat na všech zelených částech, ale převažují na líci listů. První generace se vyvíjí v dubnu a počátkem května na listových růžicích a na mladých plůdcích. V letech kdy se nymfy líhnou později z vajíček bývá poškození mladých plodů vyšší. Maximum výskytu dospělců první generace je ve druhé a třetí dekádě května. Vývoj druhé generace probíhá počátkem června. Tato generace bývá obvykle na hrušních nejškodlivější. Část dospělců druhé generace již vstupuje do diapauzy, zbývající část populace klade vajíčka a v sadech dochází k vývoji částečné třetí generace, v některých letech i čtvrté generace. Dospělci třetí generace se objevují ve druhé polovině července a zůstávají na hrušních v průběhu měsíce srpna, dospělci čtvrté generace se objevují v září až říjnu. V jednotlivých generacích podíl diapazujících jedinců postupně přibývá. Mera skvrnitá vykazuje tzv. sezónní dimorfismus, neboli letní a zimní formu. Jedinci zimní formy kteří vstupují do diapauzy, působí celkově tmavším vzhledem než jedinci formy letní. Jedinci zimní formy mají na základní okrově žluté až hnědavé barvě hlavy a hrudi rozlehlou červenohnědou až černohnědou kresbu. Letní forma má základní barvu hlavy a hrudi bělavě žlutou se skvrnou zprvu jasně červenou později karmínovou. Pro vývoj jedné generace mery skvrnitá je v našich podmínkách potřebná SET 450 °C nad prahem 2,6. Mera ovocná má obdobnou biologii, avšak s tím rozdílem, že dospělci obvykle přezimují mimo sady, převážně na jehličnanech. Na jaře po migraci do sadů se páří a vajíčka kladou obvykle až v dubnu a květnu, tedy mnohem později než je klade mera skvrnitá. Nymfy mery

ovocné mají v pozdějších vývojových stupních nápadné barevné, červeno černé skvrny. Tento druh má pravděpodobně pouze jednu generaci za rok. Příznaky poškození oběma druhy jsou obdobné. Meru hrušňovou jsme v intenzivních výsadbách v našich podmínkách nezjistili. Příznaky poškození

Dospělci i nymfy mer sají na listech a plodech. Při sání vylučují medovici, která při silném výskytu později pokrývá listy a plody. Přitom dochází k ucpávání průduchů a ke snížení transpirace. Na medovici se namnožují černě (houby rodu *Alternaria*) což se projevuje snížením asimilace. Rezavě hnědé až černé skvrny potom pokrývají listy, které se trhají, zasychají a postupně opadávají. Pokud sají nymfy na plodech krátce po květu, obvykle v okolí okvětních lístků plůdky praskají. Pokud takové plody dozrají, jsou neprodejné anebo opadávají ještě před sklizní. Obdobně plody pokryté medovicí a černěmi jsou neprodejné. Při silném napadení merami dochází vlivem toxinů, které mery vylučují do pletiv rostlin při sání, také ke zkracování, deformacím a zduřování letorostů. Po několikaletém silném napadení jsou stromy oslabené, plody špatně dozrávají a jsou zakrnělé, v roce následujícím po silném napadení merami se snižuje květní násada nebo strom nezakvétá. Přitom se zvyšuje náchylnost stromů k mrazům a stromy postupně odumírají. Poslední tři uvedené příznaky poškození vlivem toxicity slin je označován jako „merový šok“ - „*Psylla shock*“. Vedle toho mohou mery na hrušních přenášet původce fytoplazmy, která způsobuje tzv. „chřadnutí hrušní“ - „*Pear decline*“ nebo „*Parryho syndrom*“. Napadení stromu fytoplazmou vede k rychlému odumírání stromů vlivem nedostatečné výživy kořenů v důsledku zabránění pohybu asimilátů v rostlině směrem dolů. V našich podmínkách se dosud chřadnutí hrušní působením fytoplazmou kalamitně nevyskytlo.

Monitoring výskytu

Ke zjišťování vajíček a nymf před květem se odebírá 25 větvíček dvouletého dřeva o délce 20 cm (5m délky), úhlopříčně z výsadby hrušní. Práh škodlivosti je 0,4 vajíček na 1m délky větvíčky, anebo 20 a více dospělců na 100 větví zjištěných pomocí sklepařadla. Ke zjišťování výskytu vajíček a nymf po odkvětu hrušní se odebírá úhlopříčně 25 růžic s listy a plody. Práh škodlivosti po odkvětu je 10 vajíček a nymf na 100 listů (nebo 40 vajíček a nymf na 100 růžic). Tento práh platí také pro další generace. Odpočty se provádějí v době maxima výskytu vajíček a nymf. V době maxima výskytu dospělců se zjišťuje jejich výskyt sklepařáním. V těchto periodách platí pro všechny následující generace práh škodlivosti 20 a více dospělců na 100 větví zjištěných pomocí sklepařadla. Z hlediska praktické ochrany je nezbytné zjistit kladení vajíček dospělci první generace. Odběr vzorků růžic je nutno provádět v průběhu měsíce května vždy v týdenních intervalech. Pro zjišťování výskytu dospělců mer se používá metody sklepařání (sklepařadlo o ploše 0,25 m²). Na každé parcele se provádí 25 sklepařů – po jednom sklepaři ze stromu, rovnoběžně rozmístěných na ploše výsadby. Kritické období pro zjišťování dospělců mer je u přezimující generace před květem, obvykle období „myšího ouška“. U dospělců první generace je toto období v průběhu měsíce května. V uvedeném období je potřeba sklepařat v týdenních intervalech. Optimální termíny pro ošetření na jednotlivá vývojová stádia jednotlivých generací lze určovat podle sum efektivních teplot (SET) nad prahem 2,6 °C počítáno od 1.ledna. Maximální výskyt vajíček první generace nastává při SET 200 – 230 (nad 2,6). V tomto období lze očekávat termín pro zahájení ošetření ovarovicidy a larvicidy. První vrchol výskytu vajíček druhé generace je při SET 650 (nad 2,6). SET pro vývoj vajíček mery skvrnitě je 176 °C nad 2,6. Optimální termín pro ochranu proti dospělcům mer je nejlepší určovat na základě sklepařání. Monitoring výskytu mer je základem integrované ochrany hrušní proti nim.

Rezistence mer k insekticidům

V extenzivních výsadbách hrušní a v zahradách nepůsobí mery významné škody, protože jsou zde účinně regulovány predátory a parasitoidy. Do poloviny 80. let byly mery v intenzivních sadech kontrolovány širokospektrálními insekticidy. Rezistentní populace byly od té doby

zaznamenány u mery skvrnité v Evropě a mery hrušňové v Severní Americe. Počátkem 90. let byly rezistentní populace mery skvrnité k pyreteroidům a organofosfátům potvrzeny z našeho území (lokality Doksany, Pěňčín). V té době byl na základě pokusů prováděných VÚRV registrován do hrušni proti merám přípravek Nomolt 15 EC. Další v té době testované přípravky (Dimilin 48 SC a Consult 100 EC), které vykazovaly dobrou účinnost na populaci mer rezistentních ke klasickým insekticidům a potřebnou selektivitu vůči přirozeným nepřítelům, nebyly na mery registrovány. V prvních letech tohoto století po necelých deseti letech jednostranné preference přípravku Nomolt 15 EC začal tento přípravek v ochraně proti merám na hrušních selhávat. Příčinou ztráty účinnosti bylo nedodržování antirezistentní strategie (tj. nemožnost střídání přípravků s různým typem účinné látky). Důkazy o výskytu rezistentních populací mery skvrnité vůči insekticidům z ČR jsme získali na základě monitoringu výskytu mer na v komerčních sadech na lokalitách ve středních a severních Čechách a na jižní Moravě v letech 2003 až 2006 a na základě laboratorních testů. Kontaktní účinky přípravků byly testovány na dospělci v laboratoři. Na nymfách bylo prováděno ošetřování ručním postřikovačem na zaizolovaných větvích v pokusném sadu. Vedle vzorků populací odebraných z komerčních intenzivně ošetřovaných sadů byla jako kontrolní citlivá populace použita populace z dlouhodobě neošetřovaného sadu z Doksan. Takto byla potvrzena rezistence populací mery skvrnité k přípravku Nomolt 15 EC. U populace mery z Litoměřic dosahoval podíl rezistentních jedinců v populaci téměř 100 %, v populaci ze Slaného okolo 50 %. Populace z dlouhodobě neošetřovaného hrušňového sadu z Doksan byla k přípravku Nomolt 15 EC 30x citlivější než populace mery skvrnité z Litoměřic. Přípravek Nomolt 15 EC nelze proto pro ochranu populací podezřelých na rezistenci pro ochranu dále doporučovat. Současně byla u populace mer z Litoměřic zjištěna snížená účinnost přípravku Dimilin 48 EC. U populace mer z Litoměřic byla 43x nižší účinnost oproti citlivé populaci z Doksan. Současně byla u populace mer z Litoměřic zjištěna snížená účinnost přípravku Zolone 35 EC vůči nymfám. Podíl přežívání nymf v této populaci po doporučené dávce Zolone 35 EC byl 94% oproti 13% přeživších nymf u citlivé populace z Doksan. Takováto rezistence ke dvěma různým typům účinných látek je označována jako spřažená (cross-resistance). V populacích mery skvrnité z Čech byla zjištěna rezistence k více než dvěma typům účinných látek, kterou označujeme jako mnohonásobnou rezistenci (multiple resistance). Jaké přípravky lze v současnosti doporučit pro ochranu hrušni vůči merám v případech kdy účinnost přípravku Nomolt 15 EC začne být nedostatečná? Jestliže shrneme výsledky testů pro dostatečně účinné přípravky, potom na dospělé vykazoval nejvyšší účinnost v doporučené dávce na cross-rezistentní populace mery přípravek Zolone 35 EC, nižší účinnost měly přípravky Trebone 10 F a Cascade 5 EC. Účinnost ostatních testovaných přípravků v doporučených koncentracích do jaderovin (Calypso, Vaztac) byla na dospělé nedostatečná. Na nymfy vykazovaly nejvyšší účinnost v doporučené dávce přípravky Sanmite 20 WP a Calypso 480 SC (100%). Při rozvleklém líhnutí nymf z vajíček je nutno tyto přípravky použít opakovaně (tzv. zdvojená aplikace). Druhá aplikace se provede za 10 až 14 dnů podle průběhu teplot. Přípravky Sanmite 20 WP a Calypso 480 SC jsou mnohem účinnější vůči nymfám než vůči dospělci. Naproti tomu u rezistentních populací přípravek Zolone 35 EC účinný na dospělé je zcela neúčinný na nymfy. Na základě laboratorních testů byly v roce 2005 provedeny poloprovozní pokusy pro rozšíření registrace přípravku Sanmite 20 WP na mery do sadů a od roku 2006 je tento přípravek v ČR na mery v hrušních registrován.

Zásady ochrany

Přednostně je nutné ošetřovat selektivními přípravky k přirozeným nepřítelům a využívat doporučené metody monitorování výskytu mer a doporučené prahy škodlivosti. Vyvarovat se používání zcela neselektivních přípravků jako je například Mospilan 20 SP. Zajistit střídání přípravků s různými typy účinných látek. Jeden přípravek neaplikovat v sezóně více než 3

krát. Využívat možnosti zdvojení ošetření jedním přípravkem po 10 až 14 dnech, což je součástí antirezistivních strategií. Využít vedlejších účinků insekticidů povolených do jádru na jiné cílové škůdce. Zásadou je aplikovat přípravky v optimální době, tj. při počátku nebo při maximu výskytu některého vývojového stadia. Přitom je třeba brát v úvahu rozdílnou citlivost některých přípravků na dospělce a nymfy. Tak přípravek Sanmite 20 WP je časný larvicid, vysoce účinný na nymfy 1. vývojového stupně, přičemž jeho účinnost na nymfy 2. a 3. stupně silně poklesá. Na dospělce nemá téměř žádný vliv. Působí spíše jako ovarlarvicid. Po aplikaci na vajíčka krátce před líhnutím nymf vykazuje vysokou účinnost. Obdobně vysokou účinnost vykazuje Nomolt 15 EC a ostatní inhibitory tvorby chitinu jako ovarlarvicidy nebo časné larvicidy. Obdobně bude působit přípravek Spintor, jehož registrace se v ČR očekává. Naproti tomu přípravek Cylypso 480 EC a další možné neonikotinoidy jsou spíše klasické larvicidy. Mají dostatečnou účinnost na nymfy 1., 2. a 3. vývojového stupně, vedlejší účinky mají i na dospělce mery skvrnitě. V našich pokusech byla účinnost přípravků Zolone 35 EC, Trebon 10F Cascade 5 EC mnohem vyšší na dospělce než na nymfy. Na nymfy 4. a 5. vývojového stupně v podstatě nemá dostatečnou účinnost žádný z dosud registrovaných přípravků. Nymfy jsou chráněny v kapce medovice. Základ ošetření je ošetření ovarlarvicidy nebo larvicidy na první generaci před květem a na druhou generaci v polovině května. Jestliže je účinnost použitých selektivních přípravků dostatečná, nejsou další ošetření obvykle potřebná, protože v letním období jsou populace mer regulovány přirozenými nepřáteli. Jestliže však v sadu máme populaci rezistentní k některému přípravku a jeho účinnost je nedostatečná, dochází k přemnožení mer při kterém přirození nepřátelé již nestačí růst populace mer zastavit. Jestliže se navíc použije nějaký přípravek zcela neselektivní k přirozeným nepřátelům, výskyt mer se stává kalamitní a škodám již nelze zabránit. Doplnkové ošetření kontaktními přípravky na dospělce je vhodné provádět jen při přemnožení mery skvrnitě a její rezistenci k insekticidům. Další doplnkové ošetření jsou v tomto případě ošetření olejovými přípravky před květem nebo preparáty na bázi kaolinu. Posloupnost ochranných opatření

Při přemnožení mer v předchozím roce ošetření před květem zahajujeme podpurným ošetřením olejovitými přípravky nebo preparáty na bázi kaolinu jako repelentů kladení vajíček. U olejových přípravků je však třeba aplikovat vysoké dávky (20 a více litrů na 1 ha) a po smytí deštěm je opakovat. Účinnost v ČR registrovaných přípravků (Oleoekol, Frutapon 7E) v doporučené dávce je vůči merám na hrušních nedostatečná. Podmínky aplikace preparátů na bázi kaolinu jsou uvedeny v další části textu. Při překročení prahu škodlivosti pro dospělce při teplotách nad 9 °C lze využít proti dospělcům mer vedlejších účinků přípravků Cascade 5 EC a Trebon 10 F, při teplotách nad 15 °C přípravku Zolone 35 EC. Aplikace těchto přípravků musí být provedena co nejdříve, ještě před maximem kladení vajíček. Před květem ve fenofázi růžového poupěte až vzdutého poupěte, při maximu výskytu vajíček a vylíhlých prvních nymfám je optimální termín pro první aplikaci přípravku Nomolt 15 EC (pouze pro dosud citlivé populace k tomuto přípravku) a přípravku Sanmite 20 WP (jak pro citlivé tak pro populace rezistentní k přípravku Nomolt 15 EC). Při zvýšeném výskytu mer a při rozvleklém líhnutí mer z vajíček se doporučuje ošetření těmito přípravky za 10 až 14 dnů opakovat. Obdobně lze v této době provádět ošetření přípravkem Calypso 480 SC. Jen termín ošetření je poněkud posunut, přibližně když je 30 % nymf vylíhlých z vajíček. Od poloviny května, při počátku líhnutí nymf z vajíček je většinou potřebné v závislosti na překročení prahu škodlivosti celý systém ošetření zopakovat na druhou generaci. V tomto období přípravek Cylypso 480 SC vzhledem k nízké selektivitě k predátorům již nedoporučujeme. Na 3. generaci mery skvrnitě koncem června nebo v červenci je možno použít obdobný sled přípravků jako na 2. generaci.

Preparáty na bázi kaolinu

Používání kaolínu k ochraně rostlin bylo vyvinuto v USA v 2. polovině 90. let. Kaolín je aluminio-silikátový minerál ($Al_4Si_4O_{10}(OH)_8$), který po rozpuštění ve vodě dobře ulpívá na povrchu větví, listů i plodů a to i s voskovým povrchem. V USA je formulován do neabrazivního přípravku SURROUND WP (Engelhard Corporation, USA) a je registrován na ovocné dřeviny, zeleninu, okrasné rostliny i polní plodiny (sója, fazole aj.). Preparáty na bázi kaolinu nejsou u nás evidovány jak přípravky na ochranu rostlin, ale jako pomocné prostředky. Preparáty na bázi kaolinu nejsou toxické pro teplokrevné organismy, včely ani vodní faunu. Insekticidní účinek kaolinu je fyzikální povahy. U mer zpomaluje pohyb vylhlých nymf a jakousi vizuální dezorientaci dospělců, kteří obtížně hledají vhodná místa ke kladení vajíček a špatně se pohybují po povrchu filmu. Současně u mer film zabraňuje kladení vajíček. Vedle toho tento film snižuje stres rostlin způsobovaný slunečním zářením, což se projevuje zvýšením fotosyntetické aktivity a lepším hospodařením s vodou, zvýšením plodnosti a kvality plodů a zvýšením výnosu. Na hrušních jsou preparáty na bázi kaolinu účinné na mery, snižují napadení obalečem jablečným, slupkovými a pupenovými obaleči, minujícími motýli, křísky a fytofágními roztoči. Nejsou účinné na mšice a štítenku zhoubnou. Při ošetření listů působí negativně na dravé roztoče, parasitoidy štítenek, minujících motýlů a mšic i predátory a parasitoidy mer, což může vést při častém ošetřování k přemnožení těchto škůdců. Tomuto negativnímu vlivu na užitečnou faunu sadů se lze vyhnout časnou aplikací. Proti merám se doporučují 2-3 ošetření před květem. První ošetření se provádí, jestliže teplota po dva dny za sebou dosahuje nejméně 10 °C, nejpozději do fenofáze zelené špičky. Ošetření se opakuje po smytí filmu deštěm nebo za 7-10 dní po předchozím ošetření až do fenofáze růžového poupěte. Preparáty na bázi kaolinu se aplikují ve vodní suspenzi postřikem. Vzhledem k možné abrazivnosti kaolinových preparátů je třeba volit vhodné trysky. Preparáty se aplikují v dávce cca 900 až 1800 l jíchy/ha a 30-60 kg kaolínu/1000 l vody (27 kg – 108 kg kaolínu na 1 ha podle velikosti a stáří stromů). Dávky lze rozdělit tak, že při prvním ošetření se použije 45 až 60 kg kaolínu na 1000 l vody, na další 15-30 kg kaolínu na 1000 l vody. Tato ošetření se doplní přibližně ve fenofázi vzdušného poupěte ošetřením insekticidem proti právě se líhnoucím prvním nymfám. Samice mer po aplikaci kaolinu odkládají hromadné kladení vajíček na nově, rychle rašící zelené lístky. Kladení vajíček a následně líhnutí nymf je tak synchronizováno do krátkého období, což významně zvyšuje účinnost použitých insekticidů. Po odkvětu je možné kaolín použít, není však doporučován pro negativní vliv na užitečnou faunu, vyvolávající sekundární přemnožení svilušek, mšic, štítenek nebo minujících motýlů, přestože zároveň má pozitivní vliv na regulaci obaleče jablečného, slupkových obalečů a celkové zlepšení fyziologické konzistence hrušní.

Biologická ochrana

Základem je využití regulační schopnosti přirozených nepřátel mer použitím selektivních insekticidů. Nejvýznamnější přirození nepřátelé mer jsou dravé ploštice zejména z rodů *Anthocoris* a *Orius*, larvy a dospělci slunéček a zlatooček, škvor obecný a pavouci. Dále pak parazitické vosičky, které se vyvíjejí v nymfách, zejména druh *Trechnites psyllae*. Další možností je introdukce ploštice *Anthocoris nemoralis* ve formě některého z komerčních přípravků používaných v Evropě v ochraně skleníkových kultur (např. Popsyl - Biotop, Francie nebo Biobest, Belgie). Proti merám na hrušních není pro tyto přípravky dosud vypracována metodika aplikace, jejich účinnost není v našich podmínkách ověřena a tato metoda vyžaduje výzkumné dopracování. Autoři děkují RNDr. O. Pultarovi za kritické připomínky a poskytnutí podkladů pro text o biologické ochraně a přípravcích na bázi kaolinu. V textu byly využity výsledky řešení projektu výzkumu 0002700603.

(Agroweb - František Kocourek, Jitka Stará – VÚRV Praha)

PRP SOL - Recept na zvýšení půdní úrodnosti

Úrodná půda přispívá k ziskovému hospodaření každého pěstitele. Hnojení statkovými nebo minerálními hnojivy obohacuje pozemek o důležité organické a anorganické látky. Dalším klíčem ke zvyšování půdní úrodnosti jsou pomocné přípravky.

Ivan Petrtýl

Pomocná půdní látka PRP SOL svým složením vychází z dolomitického vápence, vápence a vápenatých sedimentů těžných z mořského dna. Obsahuje vápník, mořskou sůl, malé množství hořčíku a stopové prvky jako přirozený obsah z matečných materiálů. Napomáhá zvyšovat půdní úrodnost tím, že příznivě ovlivňuje půdní strukturu a biologickou aktivitu v půdě.

Omezuje vliv sucha

Klimatické změny v minulosti přinesly evropským zemědělcům přibližně patnáctiprocentní snížení výnosů. Podpora přirozené úrodnosti půdy může krátkodobý nedostatek vody překonat, protože větší a výkonnější kořenový systém rostlin dokáže snáze čerpat vláhu z hlubších vrstev.

Pomocné půdní přípravky neodstraňují následky, ale vytvářejí příznivé podmínky pro biologický život v půdě, což se projevuje mimo jiné nižším tlakem na použití agrochemie.

PRP SOL využívají zákazníci upřednostňující kvalitu produkce a dobrou kondici půdního substrátu.

Lépe strukturovaný substrát totiž snáze odvádí vodu do nižších pater půdního horizontu a rychleji vysychá.

Dávkování dusíku nezbytné

Přípravek se aplikuje rozmetadlem minerálních hnojiv nejlépe po sklizni nebo na jaře. Rozpouštění ve vodě a foliární aplikace není možná. Startovací dávka se pohybuje k mezi 300 a 600 kg na hektar.

Aplikace PRP SOL neznamena přímou dotaci živin. Jedná se však o podporu efektivnějšího využití prvků, které jsou v půdě po letech hnojení nashromážděny. Nesmí se však zapomenout na zachování minimálně stejného množství dusíku jako při konvenčním hnojení. Po dvou až třech letech používání pomocného půdního přípravku by však jeho potřeba měla klesnout.

Zákazníci jsou velice různorodí – pěstitelé polních plodin, zelináři, ovocnáři i vinaři. Možnosti použití se výrazně rozšířily udělením certifikace KEZ pro použití v ekologickém zemědělství v lednu letošního roku.

PRP SOL byl úspěchem aplikován u pana Lubomíra Novohradského v Doudlebech nad Orlicí. Jedná se o mladou výsadbu odrůdy Golden Delicious. PRP SOL byl aplikován do herbicidního pásu v nákladech odpovídajících dávce 300 kg/ha. Jelikož však byly plocha pro aplikace redukována asi na jednu třetinu, aplikační dávka byla odpovídala množství cca 700 kg. Výsledky jsou zdokumentovány v následující tabulce.

Vyhodnocení		
	Pásová aplikace	Plošná aplikace
Plody I.jakost celkem	14 269,84	9 362,32
Jablka na moštování	3 279,76	4 414,08
Podíl plodů v I. Jakosti	81,31	67,96
Výnos (kg/ha)	17 549,60	13 776,40
Refrakce	16,92	16,00
Rozdíl ve výnosu (kg)		3 773,21
Procentické vyjádření (%)		27,39
Finanční zlepšení (konzum,mošt)		36 424,39
Náklady na PRP (Kč)		6 100,00
Výsledný efekt (Kč)		30 324,39

Filosofie společnosti PRP spočívá v komplexnosti přístupu. Zlepšením půdních vlastností jsou vytvořeny podmínky pro lepší vegetaci plodin. Pro vegetační aplikaci je určen foliární přípravek PRP EBV. Je to směs minerálních látek obohacená draslíkem, která zvyšuje účinnost fotosyntézy, zpevňuje tkáňová pletiva, působí jako protistresový stimulant a v neposlední řadě podporuje ukládání cukru v plodech. I tento přípravek je nositelem certifikátu „KEZ doporučuje“.

Vstupem společnosti PRP SA France na český trh se otvírají nové cesty a způsoby ve výživě rostlin a zlepšení stavu půdy jako hlavního výrobního prostředku v zemědělství.

(PRP)

Ze světa

Turecko – země „neomezených“ možností

Turecko je pro většinu lidí „rozvojová“ země. Proto bylo velmi zajímavé a inspirativní vidět dynamicky rozvíjející se ovocnářství a školkařství. V Turecku jsou obrovské rozdíly v životní úrovni mezi evropskou a asijskou částí. Rychlý rozvoj země je vidět ve městech i na venkově. Ale většina území Turecka, především vnitrozemí a východ, dále žije „svým životem“. Výroba je velmi levná, především díky dostupné pracovní síle. Dá se říci, že turecké ovocnářství se stalo díky firmě ALARA jedním z největších světových producentů a exportérů třešní a fíků.

Turecko jsem navštívil na pozvání turecké firmy ALARA koncem srpna 2006 společně s malou skupinou výzkumných pracovníků a školkařů z celého světa (USA, Holandsko, Francie, Německo, Rusko, aj.). Odborný program byl zaměřen především na výměnu informací týkajících se odrůd a podnoží, ale o tom až jindy. V tomto článku se budu věnovat tureckému ovocnářství, především firmě ALARA.

Proč země neomezených možností? Firma Alara Agri Business byla založena v roce 1986 nedaleko města Bursa se specializací pěstování, balení a vývoz třešní a fíků. V roce 2005 byla hodnota exportu po 19 letech existence firmy 40 mil. USD, v roce 2006 se očekávalo pokoření hranice 50 mil. USD. V současné době se ovoce prodává ve 22 zemích na 5 kontinentech. Firma zaměstnává 155 stálých pracovníků a manipuluje, tzn. vypěstuje nebo nakoupí, zpracuje zchlazením, vytřídí, zabalí a prodá 500 tun třešní, 100 tun fíků, aj. denně. Co obnáší vytřídění tohoto množství plodů? 1500 pracovníků ve 2 směnách. Tomu napomáhá 8 mobilních (návěsů) zchlazovacích linek na principu „hydrocooling“, tj. vodní cestou, kdy se zchladí třešně bezprostředně po sklizni během 8 minut na 2°C. Výkon všech návěsů je zpracování 700 t / 10 hod. Poté je vše zasíláno (trvání přepravy 3-15 hod) do centrální třídírny ve městě Bursa. Centrální sklady a třídíčka zaujímají plochu 3 ha. Zde je vše vytříděno a baleno dle přání zákazníků. Třešně se třídí na 4 velikosti 24-26mm, 26-28mm, 28-30mm a nad 30 mm. Velikosti balení od 100 g do 1 kg v sáčcích, kartonové obaly na 5-10 kg, misky 250 g až 1 kg. Řízená atmosféra umožňuje skladování třešní 30 až 40 dnů při 0 °C. Je samozřejmé, že atraktivnost balení zvyšuje prodej.

Pro prodloužení sklizňové sezóny firma založila 525 ha vlastních sadů na 7 místech Turecka v různých klimatických podmínkách s různou nadmořskou výškou. To umožňuje sklízet třešně od března do srpna. Hlavní odrůdou je stále Ziraat 0900, ve výsadbách je možno shlédnout celý světový sortiment odrůd od nejranějších až po pozdně zrající. Prezentované sady byly v oblasti Bayramic-Canakkale.

Výnosy třešní z tradičních sadů v 5 roce po výsadbě na podnožích P. avium se pohybují 6 t/ha, na Gisele 5 nebo Gisele 6 (dále jen „Gisele“) v 5 roce po výsadbě 10 -12 t ha. Tak vysoký výnos je podmíněn použitím závlahy, hnojení a lepší agrotechnikou. Ve třetím roce po výsadbě v Turecku mají výnos ze stromků na podnoží Gisela 3 t/ha. Podstatný rozdíl v návratnosti investic do výsadeb je také ve sklizňovém výkonu. V tradičních sadech při výšce stromů 6 m sklídí pracovník 50 kg třešní /den, ze stromů na Gisele (výška 3 m) je výkon pracovníka 250 kg/den!

A co školky? Základem úspěchu jsou kapkové závlahy ve školkách. Kvalita výpěstků byla velmi dobrá. Viditelné bylo využití levné pracovní síly při likvidaci plevelů okopáváním. Ještě nikde jsem neviděl 0,5 mil. 1-letých třešní naštěpovaných na podnoží Gisela na 1 místě, o kousek dál stejné množství naočkovaných podnoží. Celkem firma produkuje 1,5 mil výpěstků třešní, fíků, jabloní, nektarinek, merunek a japonských slív (*Prunus salicina*) ročně. Nejvíce jsou štěpovány třešně, cca 600 000 výpěstků /rok.

Z jabloní jsou nejvíce množeny odrůdy: Gala, Golden, Braeburn, Fuji, Delcorf a Grany Smith.

Nově v letech 2004-2006 Alara vybuodovala meristémovou laboratoř, technické izoláty, skleníky na dopěstování podnoží z meristémů, založila nové roubové matečnice ovocných dřevin v prostorovém izolátu a laboratoř na testování (detekci) chorob ovocných dřevin - viróz a fytoplazem.

Cílem firmy je dodávat čerstvé zboží 365 dnů v roce. Pro splnění tohoto cíle byly založeny pobočky (sady) v Jižní Americe – Argentíně. Tento projekt vznikl za podpory tureckého ministerstva průmyslu. V Turecku jsou sklízány třešně 90 dnů v roce a po nástupu plodnosti nových odrůd budou sklízány po dobu 120 dnů. Stejně principy jako v Turecku jsou aplikovány v Argentíně. Pěstování třešní ve třech lokalitách s různými klimatickými podmínkami a různou nadmořskou výškou. Během druhé sezóny po nástupu do plodnosti se stává pobočka největším exportérem třešní z Argentiny.

Pro potvrzení kvality produkce je firma i její hlavní dodavatelé certifikováni ISO 9002, EUREPGAP, HACCP, ETI, CMI, BRC. Pro své dodavatele - pěstitelé pořádá ALARA semináře a kurzy. Více než 1000 návštěvníků projde ročně ukázkovými výsadbami.

V současné době již firma ALARA dodává na trh čerstvé třešně více než 4 měsíce v roce.

Co říci závěrem? Lze očekávat posilování pozice Turecka ve vztahu k EU, zejména při zvyšování exportu agrární produkce. ALARA je ukázkovým příkladem co lze dokázat zvládnutím vyspělé technologie při využití levné pracovní síly.

(Ing. Pavel Voráček, FYTOS ovocná a okrasná školka)

Trendy světové produkce jablek

Jablka jsou z celosvětového hlediska velmi významný ovocný druh. Díky nenáročným požadavkům je lze na rozdíl od jiných ovocných druhů pěstovat ve většině klimatických oblastech s významnou produkcí na všech kontinentech zeměkoule. Jablka tvoří 12 % celosvětové produkce ovoce a jsou po banánech, hroznech a pomerančích čtvrtým nejvýznamnějším ovocným druhem. Ještě větší význam mají jablka v Evropě, kde tvoří 22 % produkce ovoce a jsou po produkci hroznů druhým nejpěstovanějším ovocným druhem.

Celková výměra sadů jablek se odhaduje na 5,3 mil. hektarů. Pěstování jablek ke komerčním účelům se ve světě zabývá na 80 zemí. Prvních deset největších pěstitelských zemí se na celkové světové produkci podílí 78 %. Jsou to – Čína, USA, Turecko, Francie, Írán, Itálie, Polsko, Rusko, Německo, Indie.

Produkce jablek je určena nejen pro čerstvý trh, ale také na zpracování. Z celosvětové produkce je v čerstvém stavu konzumováno 60 % jablek, ostatní je pro zpracování.

Produkce jablek a ovoce ve světě a v Evropě

(tisíce tun)

Druh ovoce	Svět				Evropa			
	2002	2003	2004	2005	2002	2003	2004	2005
Jablka	56.111	58.740	63.400	59.444	16.220	16.063	17.565	16.526
Celkem	477.896	492.309	512.123	504.967	72.722	73.751	79.435	74.713

(zdroj: Faostat)

Nejvýznamnější producentské oblasti a země

Amerika

V Severní Americe je nejvýznamnější producentkou zemí USA a v menší míře i Kanada a Mexiko. Velmi významné producentské země jsou v Jižní Americe a to Chile, Argentina, Brazílie.

USA je po Číně druhým největším producentem jablek na světě. Roční produkce se většinou pohybuje kolem 4,5 mil. tun jablek s tím, že od poloviny osmdesátých let minulého století rostla a začala se snižovat až po roce 2000. Většina produkce (88 %) je určena pro domácí trh, ostatní je pro vývoz. Dovozy jablek do USA tvoří jen asi 5 % domácí produkce jablek. K hlavním pěstovaným odrůdám patří Red Delicious a Golden Delicious, které tvoří téměř polovinu produkce jablek. V posledních letech se začala odrůdová skladba rozšiřovat a podíl obou hlavních odrůd klesá. Celková plocha sadů jablek je 170 tisíc hektarů. Produkce je poměrně centralizovaná a téměř 60 % celkové produkce jablek se pěstuje ve státě Washington, což umožňuje také koncentrovat posklizňovou úpravu a skladování. Farmářské ceny konzumních jablek se v posledních dvaceti letech zdvojnásobily. V devadesátých letech kolísaly a výrazný vzestup zaznamenaly po roce 1998. V roce 2004 dosáhly vrcholu a nyní mírně klesají. Ceny jablek na zpracování mírně a stabilně rostou.

Kanada je druhým největším pěstitelům jablek v severní Americe. Její produkce je však ve srovnání s USA desetkrát menší a výměra sadů se pohybuje kolem 22 tisíc hektarů. Vlastní produkce nestačí Kanadě ve spotřebě a jablka se do této země dováží. Podobná situace je i v Mexiku, kde je produkce jablek srovnatelná s Kanadou, ale pěstitelská plocha přesahuje 50 tisíc hektarů. Intenzita pěstování je v této zemi nízká.

Z hlediska evropského trhu je jednoznačně nejvýznamnější produkce jablek v Jižní Americe. Po Číně je to druhý nejrychleji se vyvíjející region, který zvýšil v posledních deseti letech svoji produkci o 20 %. Používají se moderní technologie, daří se globalizovat posklizňovou úpravu a obchod. Jsou zde dobré klimatické podmínky i výhoda toho, že sklizeň jablek přichází v době, kdy v Evropě jsou v nabídce jen jablka několik měsíců skladovaná. Jsou zde nové moderní výsadby s odrůdami světového sortimentu, jako Braeburn, Gala, Fuji, Golden Delicious či Granny Smith a to s vysokou kvalitou. Významnou výhodou proti Evropě je levná pracovní síla a také její dostatek. Náklady na pracovní sílu při česání jablek se pohybují od 30 % do 50 % ceny práce v České republice.

Nejvýznamnější zemí z této oblasti je Chile. Vysoká kvalita produkovaných jablek je prvním předpokladem pro nejlépe se rozvíjející exportní potenciál regionu. Statistiky uvádí, že v Chile je 30 tisíc hektarů plodných sadů jablek s produkcí více než jeden milion tun jablek ročně. Chile disponuje moderními distribučními centry, které v průměru poskytují služby pro 400 pěstitelů. Velikost farem se pohybuje u menších ovocnářů od 5 do 10 hektarů u větších pak od 15 až do 50 ha sadů. Z odrůd se pěstují zejména Red Delicious, Granny Smith, Braeburn, Gala, Fuji, Golden Delicious.

Velmi podobná situace je u dalšího významného producenta jablek – Argentiny. Jablka se zde pěstují na ploše kolem 40 tisíc hektarů a produkce je kolem 1,2 milionu tun. Na rozdíl od Chile Argentina vyváží asi o třetinu méně jablek, většina produkce (70 %) je spotřebována v zemi. Odrůdová skladba je stejná jako v Chile.

Dalším producentem regionu je i Brazílie, která produkuje ročně více než 800 tisíc tun jablek z plochy 30 tisíc hektarů. Na rozdíl od Argentiny a Chile, které jsou pouze vývozci jablek, Brazílie více jablek dováží než vyváží. V Brazílii je levnější pracovní síla než v obou zmínovaných zemích a tak často jsou zde v posledních letech uskutečňovány investice do produkce jablek například z Argentiny.

Asie

Produkce jablek v Asii je nejvyšší ze všech kontinentů. Hlavní producentkou zemí je Čína, ale jsou zde i další velmi významné státy jako je Írán, Indie a Japonsko. I přes velkou produkci na kontinentu je zde produkováno poměrně malé množství jablek pro čerstvý trh. Většina produkce je určena pro zpracování. V Asii je produkováno asi 60 % celosvětové produkce jablečných koncentrátů a džusů, které jsou samozřejmě vyráběny z vlastní jablečné suroviny. Přesto se zlepšováním pěstitelských technologií a zaváděním tržních odrůd začíná podílet na zvyšování produkce pro čerstvý trh.

Největším producentem jablek na světě je Čína. Zhruba 40 % celosvětové produkce jablek je právě z Číny. Význam pěstování jablek v Číně je zaznamenán teprve za posledních deset let a nemá co do objemu velkou tradici. Současná produkce je odhadována na cca 24 miliónu tun, každoročně roste a stále více se investuje jak do nových sadů, tak do zpracování, ale i posklizňové úpravy. Výměra sadů jabloní se odhaduje na více než 2,5 miliónu hektarů. Čína v čerstvém stavu vyváží 4 % své roční produkce. Podstatně větší množství je však vyváženo ve zpracovaném stavu, které v přepočtu do čerstvého ovoce tvoří 25 % roční produkce jablek.

Ostatní země kontinentu produkují sice významné množství jablek, které se však projevuje na celosvětovém obchodu s čerstvými jablky jen minimálně. Prakticky celá produkce je spotřebována v místě produkce – Japonsko, Indie, Pákistán. Jen velmi malé množství jablek v čerstvém stavu (0,6 % produkce) je vyváženo z Íránu, kde se jablka pěstují na ploše 142 tisíc hektarů. I v této zemi je velmi významný vývoz zpracovaného jablečného koncentráту. Nejrozvinutější ovocnářství je v Japonsku, kde se produkce pohybuje kolem miliónu tun ročně a jablka se pěstují na výměře 42 tisíc hektarů. Celá produkce je spotřebována na vlastním trhu a další jablka se nedováží ani nevyváží. Pěstují se zde kromě globálních odrůd i odrůdy vyšlechtěné v Japonsku, jako je již dnes celosvětově pěstovaná odrůda Fuji.

Afrika

Podnebí na tomto kontinentu nedává velké možnosti k produkci jablek. Pěstovat jablka tak lze pouze na severu a jihu kontinentu. Na severu Afriky se jablka pěstují zejména v Maroku, Alžírsku a Egyptě. Pro Evropu tato produkce nemá velký význam, jelikož ovoce je převážně spotřebováno v místě produkce. Naopak velmi významná je produkce jablek v Jihoafrické republice, která má velmi dobré klimatické podmínky a rozvinuté technologie pěstování včetně posklizňové úpravy. Jablka se zde pěstují na výměře 23 tisíc hektarů sadů a tvoří 30 % celkové roční produkce ovoce. Roční produkce jablek se blíží jednomu milionu tun. Mezi hlavní odrůdy patří Granny Smith, Gala, Pink Lady, Braeburn a další. Významná část produkce je exportována zejména na trhy EU, ale i do USA a Asie.

Austrálie a Oceánie

Nejmenší kontinent planety umožňuje na části svých území úspěšně pěstovat ovoce včetně jablek. Významné jsou zejména země Austrálie a Nový Zéland. Produkce jablek v Austrálii je z velké části spotřebována přímo v zemi nebo je exportována zejména do okolních zemí. Velmi významným producentem jablek je Nový Zéland, kde je ovocnářství jedním z pilířů ekonomiky a zároveň jedno z nejrychleji se rozvíjejících exportních odvětví, které má spolu s vývozem zeleniny obrát více než dvě miliardy NZ \$ (asi 30 mld. Kč) ročně. Ročně se vyváží jablek za cca 400 mil. NZ \$ (cca 6 mld. Kč) celkem do 66 států světa, zejména do Velké Británie a ostatních zemí EU (63 %) a USA (15 %). Nový Zéland je hodnocen z hlediska efektivity produkce, infrastruktury odvětví a vstupů, finančních a obchodních hledisek jako nejlepší na světě v sektoru jablek. Jablka se pěstují na 14 tisících hektarech a mezi nejrozšířenější odrůdy patří Gala, Granny Smith, Braeburn, Fuji a další. Intenzitu

novozélandského ovocnářství podtrhuje i to, že výměry sadů jabloní jsou o 20 % nižší než v Austrálii, ale produkce jablek je na Novém Zélandě dvojnásobná.

Evropa

Produkce jablek nejvýznamnějších zemí Evropy

Země	Francie	Polsko	Itálie	Německo	Turecko	Rusko
Výměra sadů	61.000 ha	160.000 ha	73.000 ha	35.000 ha	108.000 ha	440.000 ha
produkce	1,9 mil. tun	2,3 mil. tun	2,1 mil. tun	1,0 mil. tun	2,5 mil. tun	1,8 mil. tun
Hlavní odrůdy	Golden Delicious Gala Granny Smith	Idared Golden Delicious Šampion	Golden Delicious Red Delicious Gala	Elstar Jonagold Jonagored	Starking Delicious Golden Delicious	

EU

Jablka jsou v EU-25 nejvýznamnější komoditou v sektoru ovoce. Tržní produkce jablek se pohybuje nad hranicí 10 milionů tun jablek ročně. Plocha sadů jabloní v EU-15 se pohybuje kolem 300 tisíc hektarů. Z nových členských států je nejvýznamnější produkce v Polsku, kde se jablka pěstují na ploše 160 tisíc hektarů a v Maďarsku, kde se sady jabloní rozkládají na výměře cca 50 tisíc hektarů. Po dalším rozšíření EU v letošním roce o dva státy se mezi významné producenty zařadí i Rumunsko, kde se jablka pěstují na ploše cca 70 tisíc hektarů s produkcí více než 600 tisíc tun ročně. Produkce jablek v Bulharsku je významně nižší.

Evropa– třetí země (mimo EU)

Ve třetích zemích Evropy jsou jablka nejvýznamnějším ovocným druhem. Význam jeho pěstování je zejména v zemích bývalého Sovětské Svazu, dále v Turecku, v zemích bývalé Jugoslávie, Švýcarsku a Izraeli.

Spolehlivé údaje o produkci jablek v zemích bývalého Sovětského svazu nejsou k dispozici. Odhaduje se, že produkce jablek kolísá mezi 3 až 4 miliony tun ročně. Významné producentské země tohoto regionu jsou Rusko (výměra sadů jabloní 440 tisíc ha a produkce 1,8 mil. tun), Ukrajina (výměra sadů jabloní 200 tisíc ha a produkce 0,5 mil. tun), Bělorusko (produkce cca 200 tisíc tun ročně) a Moldávie (produkce cca 250 tisíc tun ročně). Vyprodukovaná jablka jsou zde také spotřebována a ještě se významně do regionu dováží.

Produkce jablek na Balkáně kolísá dle jednotlivých států. Například v Jugoslávii a Srbsku je stabilní a pohybuje se ročně kolem 100 tisíc tun, v Chorvatsku naopak vzrostla v posledních letech o dvě třetiny na současných téměř 50 tisíc tun. Nejpěstovanější odrůdy jsou podobné těm v ČR – Idared, Golden Delicious, Jonagold a další.

Jednoznačně největším producentem jablek v Evropě je Turecko, kde se dlouhodobě produkuje kolem 2,5 mil. tun jablek ročně. Pěstují se významně jen dvě odrůdy a to Starking Delicious a Golden Delicious. I přes tuto velkou produkci není Turecko významným exportérem jablek. Velká část produkce je spotřebována doma a velké množství se také zpracovává. S rozvojem nových technologií lze však očekávat významnější podíl turecké produkce na světovém obchodu s jablky.

Ve Švýcarsku se ročně sklídí kolem 140 tisíc tun jablek a tak co do objemu sklizně je švýcarská produkce jablek velmi podobná té v České republice. Odrůdovou skladbu tvoří zejména Golden Delicious, Gala a Jonagold. Velká část produkce je spotřebována doma.

Mezi významnější producenty patří také Izrael, který produkuje více než 100 tisíc tun jablek ročně.

Dovoz a vývoz jablek ve světě

Předpokládá se, že ročně je po celém světě exportováno cca 8 miliónů tun a to je čtyřikrát více než tomu bylo před dvaceti lety. Nejvýznamnější vývozní země jsou USA, Chile, EU-15, Čína a Nový Zéland. Tyto země tvoří téměř polovinu celosvětového exportu jablek. Poslední dostupné údaje o podílu na světovém vývozu jablek jsou z roku 2002 a ve srovnání s rokem 1992 došlo v některých případech k výrazným změnám. Nejvíce narostl podíl Číny (z 1 % na 8 %), dále EU-15 (ze 2 % na 8 %). Naopak poklesl podíl na exportu u USA.

Světové směry vývozu jablek

USA jako největší světový vývozce jablek exportuje zejména do Kanady a Mexika a to téměř dvě třetiny produkce určené na export. Další místa exportu jsou v Jižní Americe, Taiwan, Hong Kong, některé státy v Asii (Spojené Arabské Emiráty, Saudská Arábie) a Indonésie. Dovoz jablek z USA do Evropy tvoří cca 8 % z celkového exportu a hlavní zemí zájmu je Velká Británie.

Druhým nejvýznamnějším exportérem je Chile. Na vývoz je určena polovina produkce jablek v této zemi a chilská jablka tak tvoří 10 % celosvětového exportu jablek. Hlavním cílem chilských jablek je Evropská unie, kde končí 60 % exportovaných jablek. Cílem jsou prakticky všechny země EU, zejména Francie, Německo a další státy. Význam tohoto důležitého trhu podtrhuje skutečnost, že nejvíce vývozů se uskutečňuje po sklizni na jižní polokouli (od února). Dále Chile vyváží jablka do Severní i Jižní Ameriky, v menší míře pak i do Asie.

Nejvíce se rozvíjející exportní zemí je Čína. S růstem produkce jablek roste i export. Přesto jsou z Číny exportována jen asi 4 % tamní produkce. Nejvýznamnější zemí pro export je Rusko, kde končí asi 20 % čínského exportu. Další významné země pro export jsou zejména v Asii – Malajsie, Vietnam, Filipíny. Velmi rychle se také rozvíjí vývoz jablek do zemí EU, který činí asi 6 % čínského vývozu. Pro Čínu tak stále zůstává nejvýznamnější oblastí produkce jablek na zpracování a tím i vývoz jablečného koncentráту.

Dlouhodobě stabilní exportní zemí je Nový Zéland, který se podílí na světovém vývozu cca 6 %. Je zemí s největším podílem vlastní produkce jablek určených na export. Ročně se exportuje asi 70 % produkce jablek. Hlavním trhem pro novozélandská jablka je Evropská unie. V rámci EU je největším trhem Velká Británie. Celkově tvoří jablka z Nového Zélandu až 20 % všech dovozů jablek do EU ze třetích zemí. Důležitým trhem je také USA a další státy v Americe.

Mezi významné exportéry čerstvých jablek je nutné počítat také Jihoafrickou republiku, která exportuje až 40 % produkce jablek. Téměř výhradním cílem pro jablka z Jihoafrické republiky je EU, kde podíl na trhu je objemem podobný exportu z Nového Zélandu. Vývozy do dalších zemí jsou méně významné.

Poslední z důležitých exportních zemí je Argentina. Ročně je exportována asi čtvrtina produkce a důležitým trhem je Evropská unie, kde argentinská jablka ročně zvyšují svůj podíl. Významným trhem je i USA.

Evropská unie vyváží jablka zejména do Ruska a dalších východních zemí, menší část produkce končí na Blízkém východě.

V posledních dvou letech se největším dovozcem jablek stalo Rusko, které na svůj trh dováží kolem 700 tisíc tun jablek. Tento objem dovozu byl před pěti lety poloviční a lze i nadále očekávat růst poptávky ruského trhu po konzumních jablkách. Druhým nejvýznamnějším trhem je trh Velké Británie, který absorbuje ročně více než půl milionu tun jablek. Je to ale trh s vysokými požadavky na jakost. Polovina z dovážených jablek do Velké Británie pochází ze zemí mimo EU – zejména Nový Zéland, Chile a Jihoafrická republika. Dalšími významnými dovozci jablek jsou Francie, Německo a USA, kam se shodně dostává kolem 200 tisíc tun jablek.

Dovoz a vývoz jablek v EU

Hlavní exportní země EU a cíle exportů

země	Export tisíce tun (průměr 1998-2003)	Hlavní cílové země a oblasti %
Francie	780	Velká Británie – 26 % Španělsko – 19 % země Beneluxu – 15 % Skandinávie – 12 % Německo – 10 % Rusko – 4 %
Itálie	630	Německo – 52 % Španělsko – 7 % Velká Británie – 5 % Řecko – 4 % Francie – 4 % Rakousko – 3 % Česko – 2 %
Nizozemí	310	Německo – 50 % Rusko – 17 % Skandinávie – 8 % Velká Británie – 7 % Francie – 4 %
Belgie	340	Německo – 38 % Rusko – 11 % Francie – 8 % Velká Británie – 5 % Skandinávie – 3 %
Polsko	360	Rusko – 43 % Bělorusko – 8 % Litva – 7 % Rumunsko – 6 % Slovensko – 5 % Česko – 3 % Německo – 3 %

V rámci Evropské unie jsou jablka mezi jednotlivými státy převážena v rámci intraunijního obchodu bez omezení na clech a kvótách. Hlavní země dodávající jablka do dalších zemí EU jsou Itálie, Francie, Nizozemí a Belgie.

Velmi důležité pro obchod s jablky v rámci EU jsou dovozy jablek ze třetích zemí. Jsou to dovozy ze zemí, které se velmi rychle rozvíjejí, zdokonalují své pěstitelské technologie i posklizňovou infrastrukturu. Největší význam mají dovozy jablek z jižní polokoule.

Za posledních deset let se dovozy konzumních jablek do EU zvýšily téměř o 50 % a vývozy do třetích zemí postupně klesaly. Výrazně se prohlubovala záporná obchodní bilance. Zlepšení je až rok 2005, kdy statistiky uvádí po pěti letech prudkého růstu mírný pokles dovozů a také výrazný nárůst vývozu. Rostoucí dovozy způsobily propad farmářských cen ve většině zemí EU a v některých zemích bylo snížení cen v posledních letech dramatické (např. Francie). Někdy se objevovaly i polemiky nad kvalitou statistických dat o dovozech, jelikož situace na trhu ukazovala spíše na ještě větší dovozy než ty, které byly vykázány. To si uvědomila i Evropská Komise, které vydala nařízení (EC) č.179/2006 s platností od 1.2.2006 a to z těchto důvodů:

- Producenti jablek ve Společenství se v poslední době ocitli v obtížné situaci způsobené mimo jiné značným zvýšením dovozů jablek z určitých třetích zemí jižní polokoule
- Dohled nad dovozem jablek by se proto měl zlepšit. Mechanismus založený na vydávání dovozních licencí, jejichž součástí bude složení jistoty zajišťující uskutečnění dovozů, pro něž byly tyto dovozní licence vyžádány, představuje vhodný nástroj pro dosažení tohoto cíle
- Měla by se použít nařízení Komise (ES) č. 1291/2000 ze dne 9. června 2000, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení náhrady předem pro zemědělské produkty, a nařízení Komise (EHS) č. 2220/85 ze dne 22. července 1985, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu jistot pro zemědělské produkty

Mechanismu tohoto nařízení spočívá v uvádění jablek kódu KN 08081080 do volného oběhu prostřednictvím předložení dovozní licence. Dovozeči, kteří chtějí dovážet jablka ze třetích zemí do EU, musí požádat o dovozní licenci a jako jistotu dodržení závazku dovozu během doby platnosti licence, musí složit jistinu ve výši 15 EUR za tunu. Tato jistina jim je po uskutečnění dovozu vrácena, jinak propadá.

Tímto nařízením byl zajištěn podrobný přehled dovozu jablek ze třetích zemí do EU a je operativně vydáván každý týden.

Spotřeba jablek

Jablka jsou nenahraditelnou složkou stravy. I když je v tomto základním ovoci poměrně málo vitamínů, mají značný zdravotní význam. Obsahují cukry, ovocné kyseliny, minerální látky (draslík, hořčík, vápník, železo, fosfor, síru, mangan aj.), pektiny, třísloviny, celulózu, v čerstvém stavu enzymy urychlující trávení. Mají převahu zásaditých prvků. Hodí se do odlehčovacích diet, při chorobách krevního oběhu, působí dobře při revmatismu, jaterních a ledvinových chorobách.

V Evropě jsou jablka spolu s citrusy nejkonzumovanějším ovocným druhem a jejich spotřeba se na celkové spotřebě ovoce podílí od 10 do 30 % dle státu.

Obecně je možné říci, že spotřeba ovoce roste postupně od severu k jihu. Jižní státy Evropy, kde je tradice v pěstování ovoce, ale i teplejší klima, podstatně více konzumují ovoce než státy severní Evropy, kam se toto ovoce z významné části dováží. Důvodem není zřejmě výše spotřebitelské ceny, která se zásadně neliší, ale spíše tradice jižních států více konzumovat ovoce i zeleninu. Největší spotřeba jablek je právě ve střední Evropě, kde se již nepěstuje citrusové ovoce, ale právě ovoce mírného pásma s převahou jablek.

Ve většině státech EU se spotřeba jablek promítá přímo do tržní produkce tohoto druhu. Výjimku tvoří některé nové členské státy (ČR, Maďarsko, Polsko, bývalá NDR), kde spotřebu ovlivňuje významně samozásobení zejména v letech s vysokou úrodou v extensivních sadech

a zahrádkách. Tato část spotřeby se pak neprojevuje v tržní produkci. V posledních letech však význam tohoto samozásobení pomalu klesá.

Z jednotlivých zemí EU je nejvyšší spotřeba jablek v ČR a v Polsku, kde dosahuje kolem 24 Kg na osobu za rok. Spotřeba nad 20 kg je také v Maďarsku, Slovinsku a na Kypru. Obecně je možné konstatovat, že nové členské země mají vyšší spotřebu jablek na osobu než EU-15 a zvedly tak průměr spotřeby jablek v rámci EU-25. To však neplatí o spotřebě ovoce celkem. Naopak poměrně nízká spotřeba jablek na osobu je v zemích jako je Velká Británie nebo Finsko.

Poslední prezentovaná data o spotřebě jablek ukazují, že v marketingovém roce 2004/2005 klesla spotřeba jablek za celou EU-25 v meziročním srovnání o cca 1 %. Největší pokles zaznamenalo Nizozemí (- 4,2 %), Francie (- 3,9 %), Itálie (- 3,1 %), Německo (- 3 %) a další. Významnější meziroční nárůst spotřeby byl zaznamenán jen ve Velké Británii, Rakousku a Španělsku. Rovněž Česká Republika patří k zemím, kde spotřeba ovoce mírně roste. Vývoj spotřeby jablek v ČR stále dost významně závisí na samozásobení.

Spotřeba jablek v ostatních oblastech světa se liší. Největší spotřeba je v EU, kde dosahuje průměru 18 kg na osobu za rok. Za posledních deset let se ztrojnásobila spotřeba jablek v Asii, kde nyní činí 15 kg na osobu za rok. To souvisí především se strmým růstem produkce jablek v Číně. V severní Americe se spotřeba pohybuje kolem 10 kg na osobu ročně. Jižní Amerika vykazuje spotřebu jablek jen kolem 6 kg na osobu za rok a to i přes to, že jablka se v této oblasti významně pěstují a také exportují. Spotřeba jablek v Rusku se rovněž pohybuje kolem 6 kg na osobu za rok, ale v posledních letech se zdvojnásobila a další růst lze očekávat.

Výhled produkce

Předpoklad vývoje produkce jablek v následujících deseti letech očekává zvýšení celosvětové produkce jablek o 19 %. Největší podíl na růstu produkce by měla mít jižní polokoule, kde se hovoří o růstu až 26 %. Rovněž zvýšení produkce se odhaduje v Číně a to o 16 %, ale už se neočekává tak razantní zvyšování produkce jako v posledních patnácti letech. V severní Americe se očekává růst produkce o 7 %. I produkce jablek v Evropě zřejmě vzroste, ale jen o několik málo procent a to zejména v zemích mimo Evropskou unii. V rámci EU lze očekávat spíše stejnou produkci nebo její snížení.

(ML)

Informace

MARKETING OVOCE

Již čtrnáctým rokem vydává Ovocnářská unie ČR svoje periodikum – Marketing ovoce. Je distribuován elektronickou poštou, což urychluje přenos informací.

V Marketingu ovoce se dočtete:

- Cenové informace z tuzemska i zahraničí
- Informace o zásobách, odhadech, sklizni a plochách
- Aktuální dění v OUČR a svazech, v AKČR
- Informace o zákonech, dotacích a kompletní aktualizovaný přehled evropské legislativy
- Aktuální informace ze státní správy, nevládní sféry a ze zahraničí
- Odborné články
- Analýzy, komentáře, pozvánky, zajímavé internetové odkazy a další aktuality

Ovocnáři, pokud nejste již odběrateli a máte zájem, napište si na níže uvedenou emailovou adresu o nezávazné číslo zdarma.

Marketing ovoce vydává Ovocnářská unie ČR, Holovousy 1, 508 01 Hořice, e-mail: unie@vol.cz

Ročně vychází celkem 24 čísel, která jsou rozesílána na e-mailové adresy. Roční předplatné je 1.000,- Kč.

Ceny

Ceny ovoce v 6. až 7. kalendářním týdnu 2007

Ovoce	Ceny	
	Pěstitelské	Spotřebitelské
JABLKA tuzemská		
Golden Delicious V	12,50 - 18	
I.	8 - 13	14 - 34,90
Gloster V	11 - 13,60	
I.	7 - 12,60	15 - 24,90
Idared V	10 - 13	
I.	7 - 9,50	12,90 - 26
Jonagold V	12,50 - 14	
I.	8 - 12	18 - 24,90
Rubín V	12 - 13	
I.	7 - 11,60	14 - 29,90
Šampion V	8 - 12,50	
I.	7 - 9	18 - 22,90
Zvonkové V	10 - 12	
I.	7 - 9	18
JABLKA dovoz		
Golden Delicious		20 - 27,90
Gloster		19,90 - 24,90
Granny Smith		24,90 - 32,90
Jonagold		19,90
Fuji		29,90
OSTATNÍ OVOCE		
Hrušky tuzemské	13 - 17	20 - 28
dovoz		27,90 - 39,90
Citrony		18,90 - 26,50
Pomeranče		15 - 27,90
Banány		25 - 35,90
Vinné hrozny bílé		45 - 79,90
modré		59,90 - 89,90
Mandarinky		21,90 - 34
Blumy		49,90 - 59,90
Kiwi		1,90 - 6,50
Grapefruit bílé		19,90 - 29,90
červené		23,90 - 39,90